

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaalialan koulutus

ASOSTS14

2016

Nadja Koistinen & Anna-Sofia Säteri

LAPSEN SOSIAALISEN KYVYKKYYDEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Nadja Koistinen & Anna-Sofia Säteri

LAPSEN SOSIAALISEN KYVYKKYYDEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

[Click here to enter text.](#)

Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä tarkastellaan vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan yhteistyötä tukea lapsen sosiaalista kyvykkyyttä sekä pohditaan vanhempien käsityksiä lapsensa sosiaalisista taidoistaan, vertaissuhteistaan ja sosiaalisesta käyttäytymisestään. Opinnäytetyön aiheena on myös kehittää toimintatapoja, joilla tunnistetaan vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö ja odotukset kumppanuudelle kysymällä kuinka tyytyväisiä vanhemmat ovat päiväkodin henkilöstön yhteistyöhön ja kuinka hyvin he pystyvät yhdessä vaikuttamaan lapsen sosiaaliseen pätevyYTEEN. Kasvattajien ja vanhempien kasvatuskäytännöllä on suora vaikutus lapsen sosiaaliseen kyvykkyyteen, joilla on havaittu olevan merkittävää vaikutusta lapsen sosiaalisen kyvykkyyden muotoutumiseen ja sen laatuun.

Opinnäytetyömme on tutkimuksellinen opinnäytetyö, jossa kuvataan kuinka hyvin päiväkodin henkilöstön ja vanhempien yhteistyö sujuu lakisääteisen kasvatusyhteistyön myötä. Vanhempien tyytyväisyyttä päiväkodin yhteistyöhön kerättiin tyytyväisyyskyselylomakella, sekä haastateltiin vanhempien näkemyksiä oman lapsensa sosiaalisista taidoista, joka kerättiin strukturoidun haastatteluaineiston avulla. Kyselylomakeaineisto kulkee nimellä perhekysely ja se kerättiin ”Webropol”-työkalulla. Kyselyssä oli vastausvaihtoehtoja sekä avoimia kysymyksiä. Vanhempien haastatteluaineisto (liite 1) koostui kyselyssä mukana olleiden lasten vanhempien teemahaastatteluista, joka toteutettiin viidelle (5) vanhemmalle. Haastattelun avoimilla kysymyksillä saimme parhaalla mahdollisella tavalla selville vanhempien näkemykset yhteistyöstä sekä lapsen sosiaalisista kyvykkyyksistä. Kysymysten ideana oli johdattelemattomuus, jolloin vanhempien käsitys esimerkiksi kasvatusyhteistyöstä on heidän oma näkemyksensä. Haastattelukysymykset koskivat oman lapsen vertaissuhteita, sosiaalisia taitoja sekä sosiaalista osallisuutta.

Tutkimuksellinen opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena, joten myös perhekysely analysoitiin laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmällä, jotta saimme vanhempien vastauksista mahdollisimman luotettavaa tietoa heidän näkemyksistään. Opinnäytetyössä on mukana myös yksittäisiä kohtia määrällisestä tutkimuksesta. Tutkimustulosten perusteella on havaittavissa, että vanhemmat olivat hyvin tietoisia lapsensa sosiaalisuudesta sekä omista kyvyistään tunnistaa niitä. He pystyivät hyvin arvioimaan lastensa sosiaalisia taitoja, sekä heidän asennoitumista niin sosiaaliseen kanssakäymiseen kuin ryhmään ja leikkeihin liittyvissä asioissa. Vastauksista selviää myös vanhempien olevan kiinnostuneita lastensa asioista ja he olivat tyytyväisiä päiväkodin toimintaan.

ASIASANAT:

Kasvatusyhteistyö, varhaiskasvatussuunnitelma, sosiaalinen kyvykkyys, vertaissuhteet ja yhteistyötulkinta.

Nadja koistinen & Anna-Sofia Säteri

SUPPORTING CHILD`S SOCIAL CAPABILITIES DURING EARLY CHILDHOOD EDUCATION

This investigative thesis studies the co-operation between the day care staff and the parents to support child's social capabilities and discusses the parent's observations and understanding of the child's social skills. Especially this thesis concentrates on peer relationships, social skills and social behavior of child's social capabilities. It is also important in this study to develop ways to recognize the co-operation and expectations of this co-operation by asking how content the parents are to the co-operation with day care personnel and how well they together can effect the child's social capabilities. The direct influence of the child's pedagogues includes both roles - parents and the day care. The methods of upbringing have a direct connection to the child's social capabilities and has proven to have a significant impact on the forming of the child's social capability and the quality of it.

Our study is an investigative thesis, which clarifies how well the co-operation goes between day care staff and the parents within the statutory upbringing co-operation. The satisfaction to the co-operation was measured with a questionnaire and by interviewing the parents, which results were gathered by a structured interview material. Questionnaire material goes by the name of "Family Questionnaire" and it was gathered with the "Webropol" -tool. The questionnaire had multiple choice and free-field questions. The parent's interview material (Appendix 1) consisted of theme interviews that was performed for five (5) parents that were involved in the study. With the free-field questions it was possible to get the best comprehension on the views parents had of the co-operation and of the social capabilities of the child. The principle of the questions was not to lead parents to any direction, thus the opinion of parent's view of the upbringing co-operation is solely their own. The interview questions were about the child's peer relationships, social skills and the social involvement.

This investigative study was performed as a qualitative research. Therefore, also the family questionnaire was analysed with the analysis methods of the qualitative research to get the most reliable data of the parents' views. Thesis includes some parts of a quantitative study.

From the results, it can be determined, that parents are aware of their child's social skills and their own ability to recognize them. They could efficiently evaluate their child's social skills, behavior and their attitude towards the social relations and to the matters related to children's plays and groups. From the answers, can also be shown that parents are interested in the matters of their children.

KEYWORDS:

Education co-operation, early childhood education plan, social prowess, peer relationships and interpretation of co-operation.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	7
2 MENETELMÄT OSANA YHTEISTYÖTULKINTAA	9
2.1 Varhaiskasvatussuunnitelma vaikuttamisen välineenä	9
2.2 Kasvatus- ja opetustyön arvot ja etiikka	10
2.3 Dialoginen toimintatapa yhteistyötulkinnalle	11
3 LAPSEN SOSIAALINEN KYVYKKYYS	13
3.1 Sosiaaliset taidot ja sosiaalinen käyttäytyminen	13
3.2 Poikkeava käyttäytyminen	14
3.3 Lapsen vertaissuhteet ja ammattikasvattajien suora vaikutus lapsen sosiaaliseen kyvykkyyteen.	15
3.4 Lapsen sosiaalinen asema	16
4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET	19
4.1 Tutkimuksellisen opinnäytetyön lähtökohdat	19
4.2 Perhekyselyn tulokset	22
4.3 Haastattelun tulokset	29
5 TUTKIMUKSELLE ASETETTAVAT HAASTEET, LUOTETTAVUUS SEKÄ LÄHDEKRITIIKKI	32
5.1 Aikaisempien hankkeiden esittely	32
5.2 Aikuissosiaalityön yhdistäminen varhaiskasvatukseen	33
5.3 Varhaiskasvattajan tunteet	34
6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI	36
6.1 Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset	36
6.2 Ammatillisen kehittämistyön menetelmiä	37
6.3 Sosiaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja ehdotus jatkotoimenpiteille	38
6.4 Pohdinta	39
7 LOPUKSI	43
LÄHTEET	45

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukysymykset vanhemmille

Liite 2. Saatekirje vanhemmille

Liite 3. Tutkimuslupa

TAULUKOT

Taulukko 1. Lapsen hyvä lapsuus kostuu seuraavista osatekijöistä.

17

1 JOHDANTO

Karilan (2003) merkityksellisen ja ajankohtaisen kasvatuskumppanuutta koskevat tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhemmat ovat kumppanuudessaan päiväkodin henkilöstön kanssa hyvin erilaisia. Hän näkee keskeisenä juuri vanhempien kanssa käytävät keskustelut ja niiden kehittämisen, sillä tulkinnat päiväkodin ja perheen roolista kasvatuksessa vaihtelevat paljon eri vanhempien ja työntekijöiden kesken. Karilan mukaan olisi-kin tärkeää kehittää toimintatapoja, joilla tunnistaa vanhempien kumppanuustulkinnat ja odotukset kumppanuudelle. (Leino 2006, 6.) Kasvatushenkilöstön ja vanhempien kasvatustyyli-tylit ovat erilaisia ja kasvatustapaan vaikuttaa kasvattajien persoonalliset ominaisuudet, tietotaito, työkokemus, asenteet, kasvatuskäsitykset, omat lapsuudenkokemukset sekä ihmiskuva (Koivunen 2009, 119). Koska yhteistyön merkitys korostuu päiväkodin lakisääteisten tehtävien myötä, mahdollistaa se parhaat edellytykset lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseen (Leino 2006, 6).

Kasvatusalan ammattilaisten puheissa tuodaan usein esille, kuinka vanhemmuus on hukassa syyllistäen samalla vanhempia voimakkaastikin muun muassa lasten pahoinvoinnista ja samalla vanhemmuudesta on tullut kriittisen arvioinnin kohde (Jallinoja 2006, 111–112). On myös kritisoitu yhteiskunnan ja kasvatuksen ammattilaisten liiallista puutumista perheiden kotikasvatukseen. Yhteiskunnan holhoava asenne on jossain määrin ajanut vanhemmat siihen tilanteeseen, että he ovat unohtaneet velvollisuutensa ja oikeutensa lastensa huolenpidosta ja kasvattamisesta. Neitola esittää tutkimuksessaan yhteiskunnan holhouksen johtaneen vanhempien kasvatuskäytännön lamaantumiseen ja perustehtävän hylkäämiseen (Neitola 2011, 13). Näin ollen vanhemmilla on muodostunut käsitys, että heillä on subjektiivinen oikeus vaatia lasten kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta ja asiantuntijoilta enemmän kuin mitä heidän perustehtäviinsä kuuluu (Jallinoja 2006, 126).

Uuden esiopetussuunnitelman myötä on alettu kiinnittämään enemmän huomiota kasvatusyhteistyön periaatteisiin, joka edellyttää molemminpuolista kunnioitusta toistensa kokemuksiin ja mielipiteisiin. Uuteen esiopetussuunnitelman 2016 laadintaan kannustettiin vanhempia tulemaan mukaan keskustelemaan ja osallistavassa ilmapiirissä, joka kiinnitti entistä enemmän huomiota vanhempien osallisuuteen. Heidän osallisuudestaan ja yhteistyöstään katsottiin olevan monenlaista etua ja hyötyä. Ajatuksena oli, että yhteistyöllä rakennetaan uudenlaista osallistavaa kodin ja päiväkodin yhteistyön toimintakulttuuria. Vanhempien osallisuuden mahdollistaminen antoi tietoa siitä, miltä esikoulut näyttävät ulospäin ja minkälaisia näkemyksiä perheillä on yhteiskunnan instituutioista. Esiopetussuunnitelmatyö mahdollisti ammattikasvattajien ja kotien yhteisen arvopohdinnan. On tärkeää, että kasvattajilla ja kodeilla on samansuuntainen arvopohja ja yhteisiä kasvatustavoitteita, joita kohti pyritään. (OPS 2016 -Blogi.) Uuteen varhaiskasvatussuunnitelmaan 2017 myös huoltajilla oli mahdollisuus vastata verkkokommentointiin. He toivoivat enemmän avointa vuorovaikutusta, yhteistä keskustelua kasvatuksellisista periaatteista sekä lapsen elämän jakamista päivittäin. Esille nousi myös vanhempien mielipiteiden arvostaminen, aito kiinnostus ja kuuleminen sekä he toivoivat tietoa omista vaikuttamisen mahdollisuuksistaan. (OPS 2016.)

Näiden valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen sisällöllisten toteuttamisen uudistuksien myötä samalla on vilkastunut kasvattajien kesken sosiaalisia taitojen koskeva keskustelu, jossa usein tuodaan esille, että lasten sosiaalisissa taidoissa havaitaan yhä enemmän puutteita. Aihe on ollut jo vuosia hyvin mielenkiintoinen, sillä myös lasten käyttäytymisestä on kirjoitettu esimerkiksi Helsingin sanomissa 9.2.1997, joka sai jo tuolloin laajamittaisen huomion. Tuolloin viitattiin vanhempien alhaiseen vastuunottoon lastensa käyttäytymiseen, joka lisääntyi sodanjälkeisinä äitien työssäkäynnin yleistyttyä. (Pulkinen 2002, 18.) Vaikka artikkelin mukaan yhteiskunnan tuli entistä enemmän vastaan päivähoitojärjestelyillä, on lähdettävä etsimään uusia syy-seuraussuhteita sosiaalisten taitojen puutteeseen, joka ilmenee nykyään jo varhaislapsuudessa.

Tutkimustulokset puhuvat sen puolesta, että vanhemmuuden ja kasvatuskäytäntöjen puutteet ennustavat lapsen aggressiivisuutta ja käytösongelmia, joka johtaa epäsosiaalisuuteen (Santtila & Weizmann- Henelius 2008, 40). Koska sosiaalisen kehityksen perusta luodaan kotona, uuden esi- ja opetus suunnitelman 2016 sekä uuden varhaiskasvatussuunnitelman 2017 taustalla on ajatus, että päivähoito ja erityisesti koulu tukisi lasten sosiaalista kehitystä nykyistä paremmin. Tämä keskustelu syntyi eräiden kansanedustajien ja yritysmaailman edustajien välisestä keskustelusta. Heidän mukaansa vakavaa työvoimapulaa tulee esiintymään siinä vaiheessa, kun nykyiset lapset ovat työssä, jolloin jokaisen lapsen arvo yhteiskunnassamme saa uuden merkityksen, sillä Suomeen syntyy lapsia vuosittain yhä vähemmän. Yhteiskunnalla ei siis ole varaa menettää ketään syrjäytymisen takia, koska tuolloin työssä käyvien harteilla on suuren eläkeläismäärän lisäksi syrjäytyneitä nuoria ja aikuisia, joka tulee viemään entistä suuremman osan budjettiriihestämme. (Pulkinen 2002, 8–9.) Matti Kortteinen (1991) toi tutkimuksessaan esille, kuinka palkkatyön sosiaalisen eetoksen rakentumisessa tärkeintä on pärjätä ja tehdä työnsä kunnialla. Thomas Ziehe (1991) puolestaan kuvaa kirjassaan *“Uusi nuoriso. Epätavanomaisen oppimisen puolustus”*, kuinka nyky-yhteiskuntaan on ilmaantunut uusi sosiaalityyppi. Elämme aivan toisenlaista yhteiskuntaa kuin ennen sillä keskeiseksi on noussut identiteettityö ja sen rakentaminen mihin oppija itse liittää tarvittavat sisällöt. Hänen mukaansa olennaisinta ei siis ole oppimisessa opetettavat sisällöt, vaan identiteetin rakentumisesta tarvitaan persoonallisen minäänsä ja ammatillisen tulevaisuuden rakentamisessa. (Poikela 2005, 9.) Työelämässä arvostetaan nykyisin tietopohjan lisäksi suuresti myös sosiaalisia taitoja ja tunneälyä, jolloin sosioemotionaalisten taitojen merkitys ammatillisen identiteetin osana vain kasvaa enisestään.

Opinnäytetyössämme puhumme erikseen vanhemmista ja päiväkodin henkilökunnasta ammatti- tai varhaiskasvattajina.

2 MENETELMÄT OSANA YHTEISTYÖTULKINTAA

2.1 Varhaiskasvatussuunnitelma vaikuttamisen välineenä

Henkilökunnan työskentely perustuu varhaiskasvatussuunnitelmaan (VASU). Kasvatuskumppanuus on kirjattu kodin ja koulun yhteistyön -laatusuositukseen sekä opetusministeriön perusopetuksen laatu-kriteereihin, jonka puitteissa henkilökunta toteuttaa yhdessä vanhempien kanssa. (THL 2014.) Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa vanhempien ja henkilöstön välinen kasvatusyhteistyö linjataan kasvatuskumppanuudeksi. Uudessa varhaiskasvatussuunnitelmassa 2017 puhutaan kasvatusyhteistyöstä, jota laaditaan parhaillaan. Näillä kummallakin käsitteellä tarkoitetaan henkilöstön ja vanhempien tietoista sitoutumista ja toimimista lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi, joka lähtee lapsen tarpeista. Tavoitteena on lapsen edun toteuttaminen (Kaskela & Kekkonen 2006, 11).

Lastentarhanopettaja kirjaa havainnointinsa lapsesta varhaiskasvatustilanteeseen. Ammattikasvattajien tehtävänä on suunnitella toimintaa ja rakentaa ympäristö. Varhaiskasvatussuunnitelman sisällöllisten orientaatioiden mukaan, jossa lapsella on ominaisin tapa toimia. Tietoinen ja tavoitteellinen toiminta merkitsevät kasvattajalle ja kasvattajayhteisölle valintojen tekemistä ja näin kasvattajan toimintaa ohjaa näkemys hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta. Kasvattaja tiedostaa lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17.) Varhaiskasvatussuunnitelmat sekä oppimissuunnitelmat huomioivat lapsen kasvatuksen ja oppimisen orientaatioalueet, jotka tehdään jokaiselle lapselle ja joita voi suoraan soveltaa käytännön työhön. Mikäli kasvussa tai kehityksessä havaitaan jokin viivästyminen tai häiriötä, sitä tarkastellaan laajemmasta kehyksestä, eli pyritään tehostamaan tarvittaessa suunnitelmallisia tukitoimia.

Ammatillinen ja koulutuksen tuottama tieto ja kokemus luovat perustan osaamiselle ja kasvattajat ylläpitävät ja kehittävät ammatillista osaamistaan ja tiedostavat mitkä ovat ne muuttuvat tarpeet kasvatuksen kentällä. Ammattikasvattaja arvioi, dokumentoi ja pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 17.) Varhaiskasvatussuunnitelmaa sisällytetyt orientaatioalueet luovat myös varhaiskasvatuksen työntekijöille viitekehysten siitä, millaisia tilanteita aikuisen tulee etsiä muokata ja tarjota lapselle (Stakes, 2005, 27). Lapsen hyvinvointia varhaiskasvatuksessa edistävät mahdollisimman pysyvät ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsen suhteita vanhempiin, kasvattajiin ja muihin lapsiin vaalitaan, jotta hän kokee kuuluvansa vertaisryhmään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 15.)

Vaikka henkilökunnalla on koulutuksen tuoma lapsen kasvun ja kehitykseen liittyvä ammatillinen ja teoreettinen tieto sekä osaaminen, kasvattajien vastuulla on tasavertaisen yhteistyön luominen sekä oman työn kehittäminen. Kaskelan ja Kekkonen ydinajatuksena on, että kasvatuskumppanuus perustuu jaettuun, mutta yhteiseen kasvatustehtävään, jossa yhdistyy molempien osapuolten olennaiset lasta koskevat tiedot (Koivunen 2009, 153). Siksi päivähoiton lastentarhanopettaja laatii lapsesta valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä vanhempien kanssa. Suunnitelman tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden sekä vanhempien näkemyksen huomioiminen toimintaa järjestettäessä. Suunnitelmassa huomioidaan tämän hetken tarpeet, eli tulevaisuuteen asetetut

tavoitteet ja näkemykset, joiden lisäksi pyritään vanhempien kanssa tuomaan esiin lapsen kehitystä vahvistavat myönteiset kokemukset. (Heikkilä & Välimäki 2005, 32–33.) Lapsi voi tarvita sosiaalisen vuorovaikutuksen ja toimintansa tukemiseksi tukea, jolloin tuki on pääsääntöisesti pedagogista ja sosiaalista kuntoutumista. Tuki voi olla esimerkiksi ryhmäkäyttäytymisen, itsetunnon tukemista, yhteisten sääntöjen ja tavoitteiden sekä sosiaalisten tilanteiden ymmärtämistä ja hallintaa. Tavoitteet ja menetelmät on oltava yksilöllisiä, mutta koko yhteisön aikuisten omaksumaa. (Heinämäki 2004, 24.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteena on lisätä varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta, vanhempien osallisuutta lastensa varhaiskasvatuksen palveluissa ja moniammatillista yhteistyötä sellaisten eri palvelujen kesken, joilla tuetaan lasta ja perhettä ennen lapsen oppivelvollisuuden alkamista.

2.2 Kasvatus- ja opetustyön arvot ja etiikka

Henkilökunnan oman työnsä arvioinnin taustalla on pyrkiä arvioimaan, miten hyvin osataan kunnioittaa toisen henkilön ajatusten tasoa ja miten kunnioitus tai sen puute näkyy tämän päivän vuorovaikutustilanteissa? Mitä merkitystä työntekijän/keskustelukumppanin kunnioittamisella on? Olennainen pohdittava asia kuitenkin on, miten varhaiskasvatuksen ammattilaisten tulisi toimia, jotta heidän kanssa asioidessaan perheiden yksityisyys tulisi kunnioitetuksi ja millaista puhetta käytetään, kun puhutaan perheistä ja lapsista työyhteisössä?

Ammattilaisen vastuulla on vastata oman toimintansa tasosta asiakkailleen ja organisaatiolle. Tämä tapahtuu esimerkiksi työnohjauksen, täydennyskoulutuksen, säännöllisten itsearvioinnin, arviointimenetelmien käytön ja asiakaspalautteen keräämisen avulla. Työntekijän menettelytapojen ja työkäytäntöjen kehittämisellä kehittyy kyky kuunnella ja kohdata erilaisia ihmisiä parantaa niin työn suunnittelua, havainnointia, arviointikykyä sekä omaa, että toisten toimintaa sekä myös työn laadullista toteuttamista, joka vastaa paremmin asiakkaiden tarpeita ja ammatin eettisiä periaatteita. Suvaitsevuus, tarkkaavaisuus, hyvät johtamistaidot sekä pitkäjänteisyys mahdollistavat työn onnistumisen sekä pysymisen mahdollisimman laadukkaana (Oulasmaa & Riihonen 2013, 6–18).

Kasvatus- ja opetustyön arvoihin perustuvien eettisten periaatteiden mukaan arvot voidaan jakaa ihmisoikeuksia, ihmisarvoa ja yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta toteuttaviin periaatteisiin. Kaikki ei tarvitse olla näyttöön perustuvaa, mutta niissä pitää olla merkitys käytännölle. Näyttöön perustuva käytäntö painottaa asiakkaan kanssa työskentelyyn liittyviä ihmisoikeuksia, ihmisarvon oikeuksia, jotka toteuttavat eettisiä periaatteita. Näyttöön perustuvat eettiset kysymykset kohdistuvat sosiaalityön ytimeen, eli itse asiakastyöhön. Puolestaan interventiot, joilla pyritään saamaan muutosta asiakkaan tilanteeseen, määräytyy asiakkaan tilanteen ja sen muutoksen toimeenpanijana ja voi samalla loukata henkilön itsemääräämisoikeutta. (Pekonen & Väänänen-Fomin 2011, 122–125.)

2.3 Dialoginen toimintatapa yhteistyötulkinnalle

Lastenkasvatusta ja elämää tuomaa kokemusta mietitään kokemusten mukana tuomasta näkökulmasta (Fågel ym. 2010, 62). Yhteistyö ymmärretään vanhempien ja henkilöstön tasavertaiseksi vuorovaikutukseksi, joita ohjaavat kuulemisen, kunnioittamisen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteet. Kasvatusyhteistyö käsitteenä eroaa perinteisestä perheiden kanssa tehtävästä yhteistyöstä siten, että vanhemman oman lapsensa tuntemukselle annetaan aikaisempaa suurempi tila ja painoarvo. Varhaiskasvattaja toimiessa vanhemman kanssa yhdessä, luodaan aito perusta kodin ja päivähoidon väliselle sillan rakentamiselle. Vanhemmat osallistuvat sillan rakentamiseen niin, että heille annetaan mahdollisuus kertoa omia näkemyksiään lapsestaan, hoito- ja kasvatuskäsityksistään, isyydestään, äitiydestään, yhteistyötoiveistaan, odotuksistaan, huolistaan ja tunteistaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 16.) Yhteistyö sisältää pyrkimyksen muuttaa vanhempien perinteistä roolia ja asemaa päivähoidossa, ottamalla heidät yhteistyökumppaneiksi kasvatukseen ammattilaisten rinnalle. Kasvatusyhteistyöllä on pyritty siihen, että vanhempien ja henkilökunnan välillä yhteistyö olisi sitoutuneempaa, suunnitellumpaa, ja osallistavampaa.

Dialogisuus nousee esiin tärkeänä käsitteenä puhuttaessa kasvattajien välisen vuorovaikutuksen synnystä ja ylläpidosta. Dialogisessa kohtaamisessa molemmat osapuolet ottavat osaa keskusteluun, voivat ilmaista mielipiteensä ja näkemyksensä luottavaisesti ja toista kunnioittaen (Kaskela & Kekkonen 2006, 38). Avoimen dialogisen ympäristön luomiseen vaikuttavat myös äänen painot, ilmeet ja eleet. On yhtä tärkeää ammattilaisena pohtia mitä sanoo, kuin myös miten asia ilmaistaan. Vuorovaikutuksessa kasvattajan ja vanhemman keskinäisissä dialogisuudella pyritään osallistamaan vanhempia lapsesta käytyihin keskusteluihin ja luomaan kattavampi kokonaiskuva lapsen tarpeista ja kehityksestä.

Yhteistyön lähtökohtana on, että varhaiskasvatuksen kasvuympäristöt ja kasvatuskäytännöt vaikuttavat kodin ja perheen rinnalla lapsen kasvuun ja kehitykseen (Kaskela & Kekkonen 2006, 13). Yhteisen näkemyksen lähentymiseen tarvitaan vanhempien omaa lasta koskeva asiantuntemus sekä päivähoidon työntekijöiden koulutuksen ja työkokemuksen kautta omaksuttu asiantuntemus, sillä lapsen huollon tarkoituksena on turvata lain (8.4.1983/361) 1 §: n mukaan lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi huomioiden lapsen yksilölliset tarpeet ja toivomukset. Huollon tulee turvata myönteiset ja tärkeät ihmissuhteet lapselle erityisesti lapsen vanhempiin sekä hyvä hoito ja kasvatus sekä ikään ja kehitystasoon nähden riittävä valvonta ja huolenpito. (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361, 1 §.) Perhe merkityksenä ja käsitteenä tulee ilmaista suhteiden kohtauspaikkana (Riihinen 1993, 579). Yhteistyö on merkityksellistä siten, että kasvatusyhteistyö viittaa yhdessä/yhteistyössä tapahtuvaan kasvattamiseen. Vanhempien luottamus varhaiskasvatuksen ammattilaiseen perustuu työntekijän ammatilliseen asemaan ja ammattitaitoon sekä hänen henkilökohtaisiin ominaisuuksiin, jotka ilmenevät arjen vuorovaikutustilanteissa. Kasvatusyhteistyö ei ole mahdollista ilman molemminpuolista luottamusta ja kunnioitusta. Luottamus lisää yhteistyötä ja toisaalta taas yhteistyö vahvistaa luottamusta. Lisäksi avoimessa vuorovaikutuksessa kaikki tarpeellinen välittyy. Vastuunkantamisessa asiat hoituvat siten, miten on sovittu ja luvattu, jotka edistävät yhteistyötä.

Kasvatusyhteistyö on reflektiota tukevaa työtapaa, joka toteutuu reflektiivisessä dialogissa kasvattajan ja vanhemman välillä, vuorovaikutuksessa kummatkin osapuolet antavat omia havaintoja lapsen tavoista olla ja kokea. Samalla he voivat jakaa kokemuksiinsa lapsen vaikeuksista ja siitä, miten ovat onnistuneet tukemaan lasta toimimaan onnistuneesti. Molempien erilaiset ja toisiaan tukevat roolit vahvistavat lapsen yhteisön jäseneksi kasvamista. (Viinikka 2014, 175.) Reflektiiviseen vuorovaikutukseen puolestaan kuuluu miettimistä, harkintaa, pohdintaa, ja toisten näkökulmien arviointia. Myös reflektio voi olla sisäistä ja ulkoista, jolloin toimijan kuuluu tunnistaa mahdollisuudet olla oikeassa tai väärässä. (Kauppila 2006, 68.) Kasvatuskumppanuuskulttuurilla viitataan vuorovaikutustaitoihin ja kykyyn ilmaista itseään ja ymmärtää muita. Kulttuurisella osaamisella, vuorovaikutuksella ja ilmaisulla on tärkeä merkitys yksilön toimintakyvylle ja hyvinvoinnille, kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa. Osaamiseen kuuluu taito kuunnella, tunnistaa ja ymmärtää eri näkemyksiä. Myönteinen ihmissuhteiden luominen ja ongelmatilanteiden rakentava ratkaiseminen edellyttävät yhteistyötaitoja. (OPH 2014, 17.)

3 LAPSEN SOSIAALINEN KYVYKKYYS

3.1 Sosiaaliset taidot ja sosiaalinen käyttäytyminen

Lapsen kehityksen eri osa-alueisiin kuuluu sosiaaliset- sekä tunnetaidot. Kasvattajan on tunnettava niiden toimintatapojen ja valmiuksien lisäksi sosiaalisen tietoisuuden ja sosiaalisen kyvykkyyden käsitteet. Sosiaaliset taidot tarkoittavat kompetenssia eli kykyä olla ihmisten kanssa. Jotta yksilöllä olisi taito toimia toisten ihmisten kanssa edellyttää se erilaisten sosiaalisten koodien ymmärtämistä, vaikka sosiaalisia taitoja omaava ihminen ei välttämättä olisikaan sosiaalinen. (Koivunen & Lehtinen 2015, 175.) Sosiaalisesti taitavalla lapsella on sellaisia valmiuksia, joilla hän pystyy arkipäivän tilanteissa ratkaisemaan ongelmia ja saavuttamaan henkilökohtaisia päämääriään menestynein seurauksin sosiaalisissa tilanteissa.

Sosiaaliset taidot ovat kognitiivisia taitoja, joilla ongelmanratkaisu, vaihtoehtojen löytäminen ja tilanteiden selvittäminen opetetaan lapsille jo varhaislapsuudessa. Ihmisten kyky ottaa muut huomioon, muiden arvostus sekä toimiminen sovittujen sääntöjen mukaan ovat myös sosiaalisia taitoja. Sosiaalinen kanssakäyminen vaatii tasapainoista tunne-elämää, harkintakykyä, empatiaa, kontrollia, oman käytöksen arviointia sekä itseluottamusta. (Keltikangas-Järvinen 2010, 23–25, 218.) Tilanteiden havaitseminen ja tulkinta, lapsen ja hänen sosiaalisen ympäristönsä vastavuoroinen ja dynaaminen vuorovaikutus sekä sosiaaliset asenteet ja odotukset ovat tekijöitä, jotka ohjaavat kaikkea sosiaalista käyttäytymistä. Vaikka ihmisen synnynnäisellä temperamentilla onkin oma osuutensa, käyttäytymisen- ja reagoinnin tavat ovat opittuja tapoja; lapsen toimiessa tietyllä tavalla, ympäristö reagoi omalla tavallaan, johon puolestaan lapsi reagoi tietyllä tavalla. (Koivunen & Lehtinen 2015, 194.) Taidoilla tarkoitetaan käyttäytymistä, joka auttavat yksilöä luomaan ja ylläpitämään sosiaalisia kontakteja (Nurmi ym 2014, 61). Hyviä sosiaalisia taitoja on onnistuneesti suoriutuminen, joka puolestaan tuottaa positiivisia tuloksia ja auttaa välttämään negatiivisia seurauksia (Kauppila 2006, 125).

Sosiaalinen kyvykkyys muodostuu useista eri alataidoista. Näitä taitoja ovat esimerkiksi kyky yhteistoimintaan, vuorottelutaidot ja selkeät kommunikointitaidot, empaattisuus ja tunteiden hallinta kuten aggression sovelias ilmaiseminen sekä taito työskennellä itsenäisesti ja noudattaa ohjeita. Taito on myös kyky tehdä kompromisseja, mutta silti pitää oman puolensa. (Nurmi ym 2014, 61.) Sosiaalisesti taitava käyttäytyminen on tehokasta ja tilanteeseen sopivaa sanallista tai sanatonta toimintaa. Sosiaaliset taidot ovat toiminnan ohella lisäksi sidottuja vuorovaikutuksen ajoitukseen ja vastavuoroisuuteen. (Salmivalli 2005, 79.) Esimerkiksi tervehtiminen on sosiaalinen taito, sillä siinä voidaan arvioida, onko käytös tilanteeseen sopivaa ja tulosta tuottavaa (Kalliopuska 1995, 8). Emotionaalinen viittaa ihmisen kykyyn tunnistaa omia tunnetilojaan ja toisaalta myös kykyyn kontrolloida niitä (Isokorpi 2004, 19).

Väestöliiton julkaisemassa Raisa Cacciatoren kiukkukirjassa kerrotaan lapsen aggression portaista. Kirjassa kerrotaan ikäkausittain lapsen tunteista, aggressioiden laadusta ja määrästä ikätaso ja yksilöllisyys huomioiden:

- 0-1 -vuotias kokee aikuisen tunteiden säätelijänä ja hoivaajana sekä tuntee kosketuksia ja iloisia kohtaamisia.

- Kun taas 1-2 vuotias lapsi on niin sanottu tutkimusmatkailija, joka tutustuu maailmaan. Kaikki uusi on ihanaa ja hän kokee uskaltavan mitä vain, mutta kuitenkin haluten, että aikuiset kertovat mikä on turvallista ja, että he ovat paikalla ja tulevat perässä.
- 2-3 -vuotiaalle on tärkeää olla oma itsensä. On tärkeää saada päättää jostakin vaikka ei itsekään tietäisi mitä haluaa. Heille on tärkeää, että aikuiset kuulevat ja hyväksyvät lapsen haluja, vaikka 2-3 vuotias ei vielä hallitse hurjaa tunnettaan, he luottavat siihen, että aikuinen hallitsee. 2-3 vuotiaat miettivät myös saavatko he käyttää väkivaltaa.
- 3-4 -vuotias hakee valtaa kysyen ja kyseenalaistaen, he saattavat luulla, että puhuminen auttaa ahdistukseen ja kaikki pitää olla perusteltua.
- 4-5 -vuotias haluaa aikuisten katsovan heidän saavutuksiaan ja haluavat olla keskipisteitä. Hyvällä ja pahalla etsitään huomiota. Iso maailma pelottaa, eikä haluta olla yksin.
- 5-6 -vuotias haluaa toisen lapsen lähelleen. He miettivät saavatko he kavereita ja miten houkutella ystävä pysymään luonaan tai miten kestää hylätyksi tuleminen. He miettivät saako kavereita kiusata, lyödä tai pakottaa tekemään haluamiinsa asioita.
- 6-7 -vuotiaalle salaisuudet ovat mielenkiintoisia, mutta niiden julkituominen lähes yhtä mielenkiintoista. 6-7 vuotiaat lapset miettivät rehellisyyttä, yksityisyyttä ja sitä pitääkö kaikki kertoa muille, ja jos ei kerro tuleeko hylätyksi. (Cacciatore 2012, 46–70,82.)

3.2 Poikkeava käyttäytyminen

Poikkeavuuden pohtiminen on eräs sosiologian peruskysymyksiä. Poikkeavan käyttäytymisen vastakohta on normaali käyttäytyminen, eli normin käsite. Laineen (1991) mukaan normaalisti käyttäytyvä ihminen noudattaa yhteisön sekä sovittuja kirjoitettuja tai kirjoittamattomia epävirallisia yhteiskunnan luoma käyttäytymissääntöjä. Poikkeava käyttäytyminen on yleensä aina sekä yksilön että yhteiskunnan ongelma. Kiistanalaisempaa on se, johtuuko poikkeava käyttäytyminen yksilöstä itsestään vai yhteisön paineista tai tulkinnoista, sillä erilaisuus ei ilmaise pelkästään erilaisuutta. (Laine 1991, 15–16.)

Sosioemotionaaliset taidot ovat riittämättömiä silloin kuin tiettyä käyttäytymistä pidetään yhteisössä häiriintyneisyytenä. Kysymykseen vastaaminen edellyttää sen pohdiskelua, sillä käyttäytymishäiriöiden määrittelyn taustalla vaikuttavat erilaiset perusolettamukset, jotka liittyvät laajempiin käsityksiin yleensä ihmisestä ja ihmisten käyttäytymisestä. Käsitteellä sosioemotionaaliset ongelmat -käsite on käytössä alle kouluikäisten lasten kasvatuksessa päivähoitossa ja esiopetuksessa, jolla viitataan hyvin laajaan kirjoon erilaisia lasten käyttäytymisen häiriöitä, joka on vakiintunut erityisesti pedagogiseen käyttöön. Käyttäytymishäiriöt tarkoittavat käytännössä usein samaa kuin sosioemotionaaliset ongelmat. (Jahnukainen 2001, 1.)

Kasvatuksessa käytetään vakiintunutta ilmaisua sosiaalisesti sopeutumaton, millä tarkoitetaan niitä lapsia, joiden käyttäytyminen ei ole tarkoituksenmukaista tai on ikätasoaan vastaamatonta. Tällaista lasta voidaan kutsua nimikkeillä ”erityisen tuen tarpeessa oleva lapsi”. Sosioemotionaaliset vaikeudet tai ongelmat ilmenevät sellaisena lapsen

poikkeavana käyttäytymisenä, jonka seurauksena lapsen suhteet toisiin lapsiin tai aikuisiin häiriintyvät. Poikkeavan käyttäytymisen taustalla olevat varsinaiset syyt voivat olla hyvin monenlaisia. Yksilöt reagoivat ympäristön ärsykkeisiin purkaamalla sisäisiä ongelmiaan, joko ulos- ja sisäänpäin suuntautuneesta häiriökäyttäytymisenä. Epanchin & Paul (1987) kuvaavat samaa asiaa yksilön liiallisena tai liian vähän kontrolloituna käyttäytymisenä (Jahnukainen 2001, 1).

Rikollinen käyttäytyminen on poikkeavan käyttäytymisen muoto (Laine 1991, 15). Lapsen aggressiivinen käyttäytyminen on yleinen aikuisiän rikollisuutta ennustava tekijä. Lapsen antisosiaaliset persoonallisuudet ominaisuudet puolestaan ovat ennustaneet aikuisiän antisosiaalisuutta. Edistyneiden modernien menetelmien avulla on jäljitetty erilaisia aggressiivisia ja käytösongelmien kehityksen polkuja varhaislapsuudesta aikuisikään. Etenkin pokien kehityspolulle tutkimukset tukevat väitettä, että ensimmäisessä vaiheessa polkua luonnehtii vähäinen aggressiivisuus kuten toisen häiritseminen ja kiusaaminen, jonka kehitys etenee tappeluihin ja vakavaan väkivaltaan. Toinen kehityspolku alkaa epäsosiaalisuudesta, valehtelusta ja näpistelystä, jota Loeber nimittää "peiteteksi poluksi". tyypillistä on ettei se ilmene avoimen aggressiivisena muotona vaan luonteenomaista on ongelmakäyttäytyminen, joka johtaa vakavampiin rikoksiin. Kolmannelle polulle lapsen itseppäinen käyttäytyminen muuntuu uhmakkuudeksi ja tottelemattomuudeksi auktoriteetteja kohtaan. Tämä polku kuvaa alle 12- vuotiaana ilmevä kehitystä. (Santtila & Weizmann-Helenius 2008, 33–35.)

3.3 Lapsen vertaissuhteet ja ammattikasvattajien suora vaikutus lapsen sosiaaliseen kyvykkyyteen.

Neitolan (2011) mukaan lapsen sosiaalinen kyvykkyys muotoutuu lapsen ja hänen ympäristönsä vuorovaikutuksen tuloksena eli dynaamisen prosessin kautta. Tässä prosessissa merkityksellisiä tahoja ovat vanhemmat ja vertaiset sekä muut lapsen ympäristön vaikuttajat. (Neitola 2011, 17.) Päiväkodissa lapsi saa jo varhain kokemuksia vertaisryhmästä (Laine 1991, 13). Vertaisilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat lapsen kanssa suunnilleen samalla tasolla sosiaalisessa, kognitiivisessa ja emotionaalisessa kehityksessä. Suomessa kuitenkin lasten muodostamat vertaisryhmät muodostuvat usein samanikäisistä tovereista, vaikka vertaiset eivät kuitenkaan ole aina välttämättä täsmälleen samanikäisiä kuin lapsi itse. (Hakkarainen 2012, 11.) Lapsi tarvitsee vertaistensa kanssa onnistumisen kokemuksia, jotta epäonnistumiset eivät johda epäonnistumisen kierteseen (Kauppila 2006, 135).

Henkilökunta ohjaa varhaispedagogiikan ja yksilöpsykologian teoriaa nojautuen myös lasten sosiaalista toimintaa monin sellaisin tavoin, joilla on vaikutusta lapsen sosiaaliseen kehitykseen. Ammattikasvattajan suorat vaikutustavat ohjaavat ja tukevat lapsen sosiaalisten suhteiden muodostumista, kaverien saamista, vuorovaikutusta kavereiden kanssa sekä muita sosiaalisia valmiuksia. Vertaissuhteiden rakenteisiin liittyvissä rooleissa päiväkodin henkilökunta voi omalla toiminnallaan muokata lapsen sosiaalista ympäristöä ja toimivat välittäjinä lapsen ja vertaisten välillä. Vertaissuhteiden luomisessa, ylläpitämisessä sekä vuorovaikutuksen käytäntöihin kuuluvissa rooleissa kasvattajat tarkkailevat lapsen sosiaalista toimintaa, puuttuu ryhmän kielteisiin ilmiöihin ja vahvistaa asenteita ja toimintatapoja sosiaalisessa kanssakäymisessä. (Koivunen, 2009, 54.) Suo-

raan vaikuttamiseen sisältyvät esimerkiksi sellaiset toiminnot kuten lapsen leikkiympäristön tietoinen tai suunnitelmallinen luominen (Koivunen & Lehtinen 2015, 163). Kasvatustajaj myös opastavat ja neuvovat lastan sosiaaliseen kanssakäymiseen erilaisissa tilanteissa ja toimintatavoissa. Parke (2004) tarkastelee mm. epäsuorien välittyvien vaikutuksien lisäksi myös suoria vaikutuksia. Suoralla vaikuttamistavalla kasvattajat pyrkivät vahvistamaan sellaisia tilanteita, jossa lapsen on mahdollista saada kavereita, leikkilaisuuksien organisoimista, kavereiden valintaa ja siihen puuttumista sekä kaveripiirin toiminnan suunnittelua ja toiminnan valvomista (Nurmi ym. 2014, 62).

Leikki on päiväkodissa lasten keskinäisen toiminnan tärkein konteksti, jossa tyydytetään fyysistä ja psyykkisiä tarpeita monipuolisesti. Leikki on lapsen vapaaehtoista toimintaa, jonka avulla lapsi harjoittelee, kehittyy ja oppii sekä tutustuu ympäristöönsä ja oppii uusia asioita, kuten auttamaan toisia, ratkaisemaan erimielisyyksiä ja jakamaan kokemuksiaan toisten lasten kanssa. (Koivunen & Lehtinen 2015, 162.) Vertaisryhmissään lapset, jotka suljetaan leikkitorukoiden ulkopuolelle, jäävät vaille merkityksellisiä oppimisen ja kehittymisen mahdollisuuksia (Suhonen 2009, 14).

Lasta ohjataan ottamaan kontaktia toisiin ihmisiin sekä tunnistamaan ja vastaamaan toisten lasten aloitteisiin. On tärkeää myös ohjata ja vahvistaa lasta löytämään erilaisia tunteita ja kohottaa hänen itsetuntoaan ja minäkuvaa tukien lapsen jo olemassa olevia vahvuuksia. Tukitoimet varhaiskasvatuksessa eivät kuitenkaan ole erillinen palvelu, joten ne eivät edellytä diagnoosia tai lausuntoa, mutta varhaiskasvatuksen tehostamisessa ja kehittämisessä tukitoimien tulee olla suunnitelmallista päivittäisen ympäristön ja toiminnan arviointia ja muokkaamista. Kasvatustoimintaa mukautetaan lapsen tarpeiden mukaisesti ja kuntouttavia elementtejä käytetään lapsen hyväksi ja suunnitelmallisesti. - - Kuten Heinämäki (2004, 27–33) toteaa. Mallioppimisella on suuri vaikutus lapsen kehitykselle. Useiden sosiaalisten taitojen kehittyminen vaatii paljon aikaa ja vaivaa sillä, lapsi tarvitsee harjoittelumahdollisuuksia ja paljon toistoja oppiakseen taitavaksi sosiaalisissa tilanteissa. Huolimatta siitä, mistä ongelmat johtuvat, päiväkodissa on painostettava sosiaalisten taitojen opetukseen. Sosiaalinen kyvykkyys on kuitenkin oppimisen kautta muotoutuvaa, jolla sovitaan omia tarpeitaan ja opitaan ymmärtämään toisten tunteita sekä sovittamaan omia tarpeitaan toisten ihmisten tarpeisiin (Pulkkinen 2002, 113).

3.4 Lapsen sosiaalinen asema

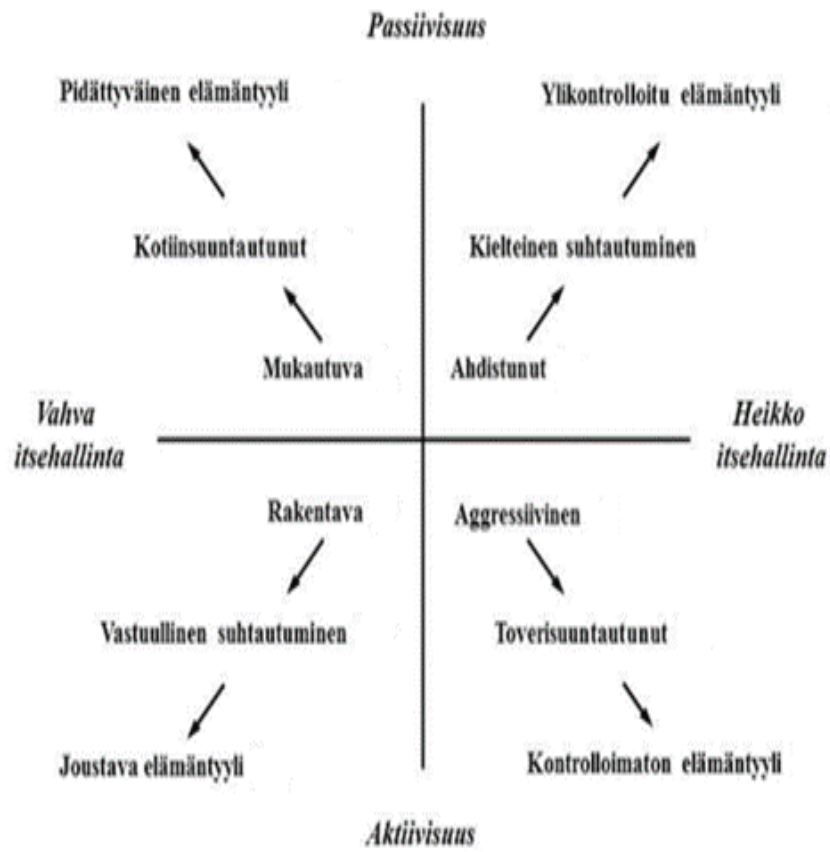
Lapsen asema vertaisryhmässä on monella tavalla merkityksellinen, koska se kytkeytyy tiiviisti moniin eri prosesseihin lapsen kehityksessä, esimerkiksi sosiaalisiin taitoihin, lapsen sisäisiin ongelmiin ja ulkoisiin ongelmiin sekä akateemiseen suoriutumiseen siksi sosiaalinen asema säätelee lapsen osallisuutta ryhmän toiminnasta, mukaan pääsyä ja vuorovaikutusta. Ennen kuin lapsi voi solmia vertais- tai ystävyysuhteita, hänen täytyy löytää oma paikkansa ryhmässä. Lasten keskinäisen vertailun, hyväksynnän ja torjunnan välityksellä jokaiselle lapselle muodostuu ryhmässä oma maine, asema ja rooli. Ryhmässä sekä lapselle kertyy kokemuksia ryhmän muista jäsenistä, että muut lapset muodostavat kuvaa hänestä. (Neitola 2011, 20–21.)

Miksi sitten jotkut lapset hyväksytään ja toisia ei? Tähän kysymykseen myös Neitola (2011) etsi vastauksia väitöstutkimustyössään. Hänen mukaansa lapsen sosiaalinen asema ryhmässä määräytyy sen mukaan, miten pidetty lapsi on vertaisryhmässään, ja

sosiaalinen status on yhteydessä lasten vuorovaikutustapoihin ja maineeseen lapsiryhmässä. Maine sekä lapsen käyttäytyminen saattavat vaikuttaa sekä muiden lasten suhtautumiseen kyseiseen lapseen, että tämän lapsen suhtautumiseen itseensä ja muihin.

Toveripiirissä vähäinen suosio johtuu usein aggressiivisesta sekä muusta kielteisestä käyttäytymisestä tovereita kohtaan. Lasten toverivalintaan vaikuttaa jo varhaislapsuudesta lähtien geneettiset, biologiset ja sosiaaliset tekijät sekä jonkin verran valinta tehdään myös sen perusteella, miten lapset arvelevat kasvattajien suhtautuvan lapsiin. (Neitola 2011, 21.) On myös esitetty, että toverien valinta, sosiaalinen toiminta ja näiden ajoittuminen ovat toisistaan riippuvaisia. Lapset eivät valikoidu ryhmiin satunnaisesti vaan lapsi hakeutuu mieluusti toisten samankaltaisten lasten seuraan. Pettersonin, Reidin ja Dishionin (1998) kehityksen mallissa lapsen aggressiivista riskitekijää tuottaa varhaiset vanhemmuudessa liittyvät riskitekijät, joka johtaa tovereiden hyljeksintään, sitä kautta poikkeaviin toverisuhteisiin ja lopulta varhaiseen antisosiaalisuuteen (Santtila & Weizmann- Henelius 2008, 39). Ei ole sattumanvaraista, että antisosiaalinen lapsi ajautuu hyvin käyttäytyvien toverien pariin, sillä sosiaalisella käyttäytymisellä ja asemalla on vastavuoroinen vaikutus toisiinsa, jolloin vertaisryhmässään suositut lapset suhtautuvat toisiin ystävällisesti, ovat luotettavia ja yhteistyökykyisiä sekä liikunnallisesti taitavia kun taas epäsosiaalinen lapsi ajautuu kaltaisiensa pariin, mutta myös yhtä lailla aggressiiviset lapset voivat valikoitua suosikeiksi, mutta vihamielisyys ja ahdistuneisuus käyttäytyminen johtavat ajan mittaan alhaiseen suosioon ryhmässä. Sosiaalinen asema voi siis olla sekä syy lasten sosiaaliseen käyttäytymiseen, että sen seuraus. (Neitola 2011, 21.)

Taulukko 1. Lapsen hyvä lapsuus kostuu seuraavista osatekijöistä.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TULOKSET

4.1 Tutkimuksellisen opinnäytetyön lähtökohdat

Opinnäytetyön laadullisen tutkimuksellisen kehittämistyön näkökulmasta katsoen opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, millainen on vanhempien näkemys lapsensa sosiaalisesta verkostosta, sosiaalisesta käyttäytymisestä sekä asennoituminen henkilökunnan väliseen yhteistyöhön. Tutkimuksellisessa opinnäytetyössämme pyrimme tuottamaan yksityiskohtaista tietoa valittuihin tapauksiin, joka tässä työssä näkyy lapsen sosiaalisuuden ja tunnetaitojen vahvistamisessa henkilökunnan ja vanhempien käyttämien yhteistyötulkintojen avulla. Samalla rohkaissimme henkilökuntaa uuden oppimiseen. Opinnäytetyön ja sen sisältönä olevilla menettelytavoilla, haastattelulla, arvioinnilla ja kyselyllä, oli tarkoitus tuottaa luotettavaa tietoa, siitä miten yhteistyö ja sen ympärillä olevat käytännöt toteutuvat ja näyttäytyvät sekä missä kasvattajien ja lastentarhanopettajien tukea tarvitaan ja kuinka paljon. Tavoitteenamme on kasvattajan arvokkuuden tunteen lisääntyminen niin henkilökunnan kuin vanhempienkin kesken, sillä yhteistyön onnistumisen edellytykset ovat lapsille ja heidän vanhemmilleen voimaannuttavia ja vaikuttamisen mahdollisuus ovat tärkeitä osallisuuden toteuttamisessa. Vastavasti epäonnistumisen uhat ja riskit voivat syntyä, jos näitä toimintatapoja ei tarjota lasten ja heidän vanhemmilleen. Opinnäytetyössämme yhteistyö kuvataan ammatillisina suhdemerkitseksinä eri tulkintatapojen, kuten dialogisuuden ja kasvatusvuorovaikutuksen avulla huomioiden vanhempien tyytyväisyys heidän ja varhaiskasvatushenkilökunnan välillä. Opinnäytetyömme luo pohjaa moniammatilliselle yhteistyölle. Siinä yhdistyvät varhaiskasvatus ja aikuissosiaalityö.

Toteutimme opinnäytetyömme metodiset ratkaisut haastattelulla sekä perhekyselyselyllä päiväkodin vanhemmille. Toteutuksesta annoimme vanhemmille saatekirjeen, jossa kerroimme kartoittavamme yhteistyön laatua. Perhekyselyyn vastasi neljätoista (14) vanhempaa viidestäkymmenestä neljästä (54) sekä valitsimme satunnaisesti haastatteluun viisi (5) vanhempaa.

Kysely koostui monivalintakysymyksistä, joihin vastausvaihtoehtoina oli: aina, usein, joskus, ei koskaan -valinnat. Joidenkin kysymysten kohdalla kysymys oli soveltuva lapselle itselleen, eli lapsi saattoi vastata kysymykseen vanhempien avustamana. Perhekyselyssä tärkeimpänä kuitenkin oli selvittää, miten vanhemmat kokivat päiväkodin ja perheen yhteistyön, eli näkemys ja mielipide siitä, miten yhteistyö kokonaisuudessaan toimii. Perhekyselyssä oli myös kuusi (6) avointa kysymystä, joista vastaukset antoivat arvokasta tietoa vanhempien näkemyksestä, kuinka yhteistyö on onnistunut sekä, miten henkilökunta voi jatkossa parantaa reflektiivistä työtötään parantaakseen yhteistyötään vanhempien kanssa. Vastauksia analysoitiin avointen kysymysten osalta sisällön analyysillä ja käsiteltiin niille annettujen vastausten mukaan. Vastauksilla pyrittiin saamaan kuva joko kasvatusyhteistyötä täysin tukevana tai yhteistyötä tukemattomana toimintana. Mitä lähempänä positiivista muodostumista vanhempien antamien vastausten arvo oli, sitä toimivampana vanhemmat pitivät yhteistyön keinoja sekä menetelmiä päiväkodin arjessa. Todellisuutta vastaava tieto tulee toimenpiteen tuottamiseksi täsmällistä vaikutusten ja kontrolloitujen menetelmien avulla täydentää kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmien tuottamalla tiedolla. Tieteellisen Moniulotteisen evidenssin tun-

teminen edellyttää parhaan saatavilla olevan tiedon ymmärtämistä sekä se vaatii työntekijän käytännön lisäämistä ja asiantuntemuksen hyödyntämistä tutkimuksen tekemisessä. (Pehkonen & Väänänen-Fomin 2011, 133.)

Toisena menettelytapana pidimme haastattelun viidelle (5) satunnaisesti valitulle vanhemmalle lapsen toiminnasta, kaverisuhteista ja osallisuudesta sekä mitä he tietävät lapsensa tavasta toimia, sekä ystävyysuhteista päiväkodissa ja kotona. Haastattelussa käytettiin avoimia kysymyksiä valmiin vastausvaihtoehtojen sijaan, sillä kysymystyyppi ohjaa aktiivisesti etsimään muististaan tietoa tapahtumista. Niitä voi käyttää täydentämällä aikaisemmin saatuun tietoon kuten liittämällä avoin kysymys johonkin vanhemman aikaisempaan mainitsemaan asiaan "Kerroit lapsellasi olevan paljon kavereita. Haluatko kertoa siitä jotakin." Kysymystyyppi saattoi olla myös vaihtoehtokysymys, johon vastataan kyllä/ei- kysymyksillä, mutta kysymys täydentyi avoimella kysymyksellä, esimerkiksi "Kertooko lapsesi sinulle kaverisuhteistaan. Millaisia ne ovat." (Santtila & Weizmann-Helenius 2008, 462–463.)

Vanhempia pyydettiin kertomaan haastattelun avulla lapsensa sosiaalisista vuorovaikutussuhteista, osallisuudesta sekä ystävyysuhteista. Haastattelun ideana oli myös saada käsitys, miten vanhemmat käsittävät kasvatusyhteistyön. Opinnäytetyön teoreettista viitekehystä lähdettiin rakentamaan kasvatusyhteistyön yhteiskunnallisesta muotoutumisesta, jossa kuvataan kasvatusyhteistyön kehittymistä päiväkotij- ja kotikasvatuksen välisessä suhteessa. Haastattelu toteutettiin muualla kuin päiväkodissa, jotta haastattelijoiden henkilöllisyys pysyi täysin anonyymina henkilökunnalle.

Menetelmät osana yhteistyötulkintaa – luvussa käsitellään kasvatusyhteistyötä päivähoidon ja kodin tehtävien ja vastuiden näkökulmasta. Luvussa selvitetään vanhempien ja päiväkodin kasvatuksen ja lapsen sosiaalisen kyvykkyyden kehittymisen välisiä yhteyksiä sekä avataan varhaiskasvatussuunnitelmaa käsitteenä. Tutkimuksellisessa opinnäytetyössämme kuvataan lasten tunnetaitojen ja sosiaalisten suhteiden vahvistamista sekä parantamista ja tavoitteena oli pohtia kasvattajien yhteistyötapoja ja miten ne kytkeytyvät lapsen sosiaaliseen kyvykkyyteen. Tässä luvussa käsittelemme myös arvoja ja etiikkaa sekä paljastamme joitakin ammattikasvattajan ääneen puhumattomia, kiellettyjäkin tunteita.

Lapsen sosiaalisuus- luvussa pohdimme lapsen asemaa, yhteistyön käytäntöjä, menetelmiä sekä lapsilähtöisyyden tukemista, lapsen poikkeavaa käyttäytymistä sekä vertaissuhteiden merkitystä lapsen kasvulle ja kehitykselle. Kasvatusyhteistyön painotuksissa käsitykset vaihtelevat perheen tehtävistä ja tavoitteista lähtien. Vanhemmille teettämämme haastattelun ideana oli tuoda varhaiskasvatuksen henkilökunnalle myös vanhempien näkemys lapsen sosiaalisista suhteista sekä tunnetaidoista. Vastausten pohjalta toteutetaan tietoa lapsen ominaisista tavoista toimia vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Tästä saimme opinnäytetyömme tutkimustehtävän ja -ajatuksen, eli selvittää, millaisia näkemyksiä vanhemmilla oli lapsensa sosiaalisesta verkostosta, asennoitumisesta sosiaaliseen vuorovaikutukseen, sosiaalisista taidoista, lapsen sosiaalisesta käyttäytymisestä sekä yhteistyön laadusta. Halusimme pohtia myös, miten vanhemmat pystyvät arvioimaan toimintaansa ja arvioimaan omia tapojaan heidän välisen yhteistyön avulla ja onko heillä halua kehittää toimintapajoja.

Tutkimuksen toteutus ja tulokset -luvussa esitellään työn toteutus, tutkimusaineisto, tutkimuksellisen opinnäytetyön lähtökohdat, toteuttaminen sekä metodiset menetelmät.

Luvussa kuvataan tutkimuksen aineisto, tiedonkeruu sekä käytettävät materiaalit. Tutkimusaineisto koostuu ennalta saatuun kasvatuskumppanuus materiaaliin, haastatteluihin, sekä pari- ja ryhmäkeskusteluihin, joita käymme keskenämme sekä tarvittaessa päiväkodin henkilökunnan sekä varhaiskasvatusjohtajan kanssa sekä koulun ohjauskeskustelujen avulla, joissa pääosassa on moniammatillisuus sekä yhteistyö. (Aaltola, J. & Valli, R. 2001) (Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, p. 2009.) Tutkimuksen toteutus -luvussa käsittelemme myös tutkimuksen tuloksia ja avataan tutkimusaineisto. Webropol – tulokinnan jälkeen perhekyselyn tulokset analysoitiin laadullisen tutkimuksen analyysillä valmiiden diagrammien alle. Tehdyn perhekyselyn ansioista työntekijöiden on helpompi suunnitella päivähoitossa olevien lasten sekä heidän perheidensä yksilökohtaista palveluntarvetta, sekä näin ollen tehdä työtään tehokkaammin. Johtopäätökset pidetään lähellä aineistoa ja aineistonanalyysi tehdään näkyväksi opinnäytetyössämme. Tulosten arvio siirretään samantyyppisiin olosuhteisiin ja tulosten hyödyllisyys arvioidaan suhteessa teoriaan, osallistujiin ja päättäjiin. Haastattelun vastaukset on jäsennelty alaotsikon “haastattelun vastaukset” -alle, helpottamaan henkilökunnan käyttömahdollisuuksia. Perhekyselyn vastaukset puolestaan vietiin suoraan Weropol- ohjelmistolla jäsenneltyinä ja eriteltyinä pylväsdiagrammeihin, henkilökunnan nähtäville. Weropol- taulukosta voi todeta, toteutuuko yhteistyö lasten kasvattajien välillä sekä tarvitseeko lapsi tukea ja apua sosiaalisten suhteiden luomiseen.

Tutkimukselle asetettavat haasteet, luottettavuus ja kritiikki – luvussa esitellään aikaisempien hankkeita, jonka pohjalta mietimme esimerkiksi tekemämme tutkimuksellisen opinnäytetyöhön asetettavia haasteita sekä lähdekritiikkiä. Tässä luvussa kerromme myös aikuissosiaalityön varhaiskasvatukseen yhdistämisen haasteista sekä kasvatajan tunteista.

Yhteenvedo ja arviointi sekä pohdinta – lukuun teimme yhteenvedon opinnäytetyömme vaiheista sekä pääasioista johon opinnäytetyömme kontekstoituu. Esittelemme ammatillisen kehittämisen työn menetelmiä, jossa kerromme lyhyesti nonverbaalisen kielenkäytön yhteydestä ja vuorovaikutuksellisesta kommunikaatiosta sekä yhteistyötulkinnan toimintatavoista. Pohdintaosiossa on yleisen pohdinnan lisäksi molempien opiskelijoiden oma pohdinta. Lopuksi – luvussa kerromme lyhyesti kiitokset yhteistyötaholle ja ohjaaville opettajille sekä vertaistuen saamisesta opiskeluyhteisössä. Opinnäytetyömme liitteinä on saatekirje vanhemmille sekä kysymykset haastatteluille.

Opinnäytetyöhön kirjatut vastaukset haastatteluista sekä perhekysely ovat osa päättötyötä, joka arkistoidaan Turun ammattikorkeakoulun arkistoon sekä Theseus- tietokantaan. Opinnäytetyömme teimme laadullisena tutkimuksena eli kvalitatiivisena tutkimuksena, jossa on menetelmäsuuntaus, jota käytetään ihmisläheisissä tutkimuksissa. Laadullisessa tutkimuksessa pyrimme ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä ja sen merkitystä, tarkoitusta ja kokonaisvaltaisuutta. (Metsämuuronen 2001, 9–31.) Apunamme opinnäytetyössämme käytimme myös University of Tampere, Tampere university library tietokantaa A-Z sekä Turun ammattikorkeakoulun Nelli-kirjastoa.

Tulokset analysoitiin laadullisen tutkimuksen sisällön analyysillä, jossa aineiston kerääminen ja analysointi tapahtuvat osittain samaan aikaan. Analyysistä kerätty aineisto hajotettiin käsitteellisiksi osiksi ja niistä tehtiin johtopäätökset. (Metsämuuronen 2001, 50.) Metodiset valinnat eli tutkimusmenetelmät tarkoittavat suunnitelmallista tapaa jonkin tehtävän suorittamiseksi. (Aaltola & Valli. 2001.) Tarkastelun pohjalta rakensimme kokonaiskäsitystä kohteesta ja tämän myötä vielä syvempää ymmärrystä vanhempien

haastattelujen pohjalta. Opinnäytetyössämme pyrimme syventämään ymmärrystä, joten refleктоimme vaihtelevista näkökulmista. (Malmivirta, H. 2015.)

Opinnäytetyö noudatti hyvää tieteellistä käytäntöä ja se edellytti luotettavuutta ja tulosten uskottavuutta. Opinnäytetyö toteutettiin ammattitietoisesti, laadukkaasti, luotettavasti, avoimesti, rehellisesti ja ennen kaikkea tulokset ovat toistettavissa. Eettisyyden lisäksi kaikissa vaiheissa opinnäytetyöhön kohdistuu lainsäädännön asettamat velvoitteet, tekijänoikeuden kunnioittaminen, yksityisyyden suojaaminen sekä vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus. Haastattelussa huomioidaan asiakaslähtöinen toiminta sekä kunnioitetaan kaikkien osapuolien itsemääräämisoikeutta sekä anonyymiyttä. Koska opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksena, jossa tehtiin perhekysely sekä tyytyväisyyskysely, resurssit, riskit olivat olemattoman pienet. Haastattelun rinnalla käytimme menetelmänä lisäksi Nadjan suorittamaa observointia, joka perustui hänen omista havainnoistaan. Tulokset kirjattiin laatimaamme lomakkeeseen, joista lopuksi tehtiin yhteenveto.

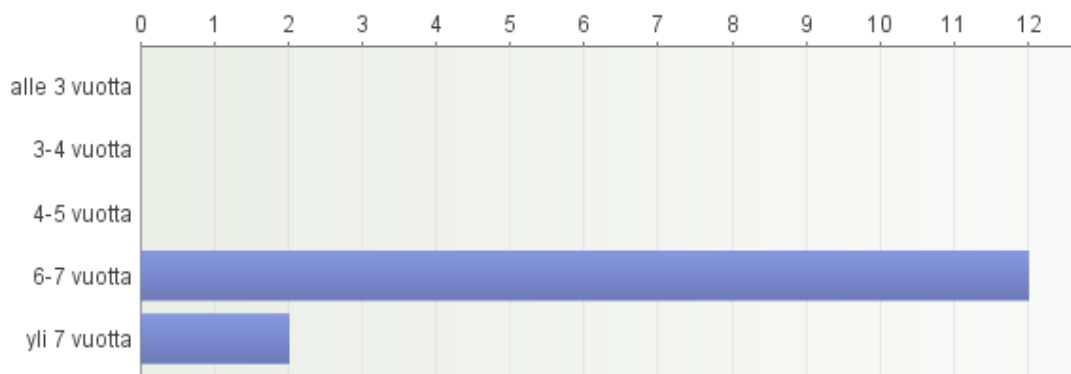
4.2 Perhekyselyn tulokset

Tyytyväisyyskyselyn, eli perhekyselyn pohjalta voi todeta, että lähes kaikki tutkimukseen osallistuneet vanhemmat kokivat yhteistyön päiväkodin kanssa hyvin myönteisenä ja tyytyväisyyttä tuottavana asiana omassa elämässä. Seuraavaksi tuomme esille perhekyselyn tulokset.

PERHEKYSELY PÄIVÄKOTIIN

1. Lapsen ikä?

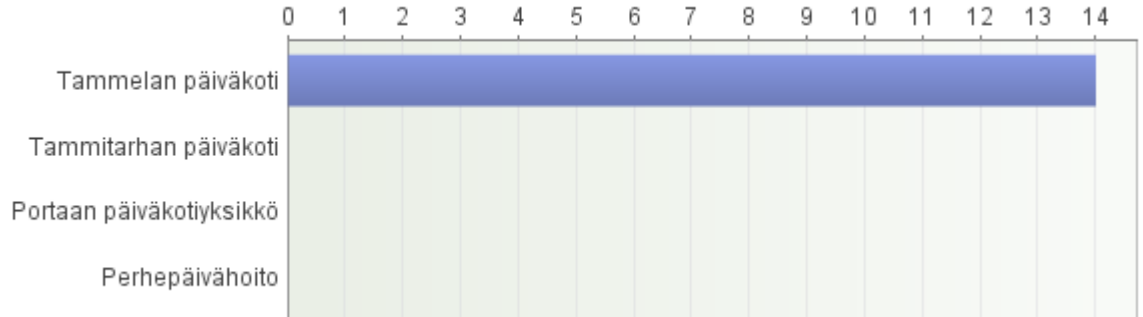
Vastaajien määrä: 14

Vanhemmat vastasivat kysymyksiin lapsistaan, joista 12 olivat 6-7 vuotiaita ja kaksi (2) lasta oli yli 7- vuotiasta.

2. Käyn päiväkotia?

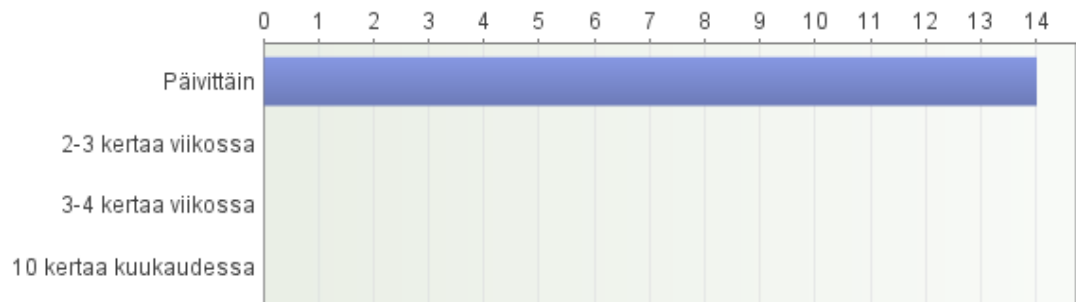
Vastaajien määrä: 14

Kaikki lapset kävivät Tammelan päiväkotia.

3. Lapseni käy päiväkodissa/esiopetuksessa/vuorohoidossa?

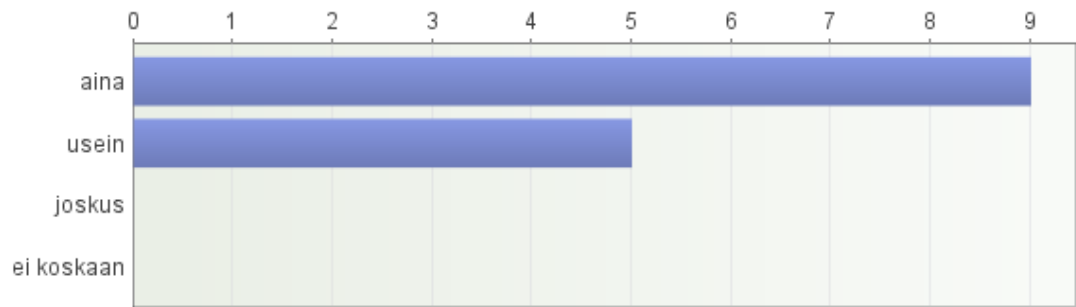
Vastaajien määrä: 14

Vastaajista kaikki käyvät päiväkodissa viisi (5) päivää viikossa, eli maanantaista- perjantaihin.

4. Ovatko hoitajat/lastentarhanopettajat mielestäsi ammattitaitoisia? (Ystävällisiä, luotettavia yms.)

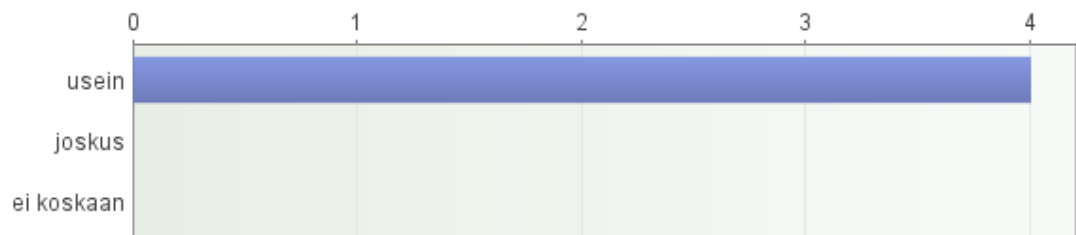
Vastaajien määrä: 14

Vastauksista näkee, että vanhemmat ovat melko tyytyväisiä henkilökunnan ammattitaitoon, ystävällisyyteen sekä luotettavuuteen yms.

5. Ovatko molemmat osapuolet sitoutuneet yhteistyöhön?

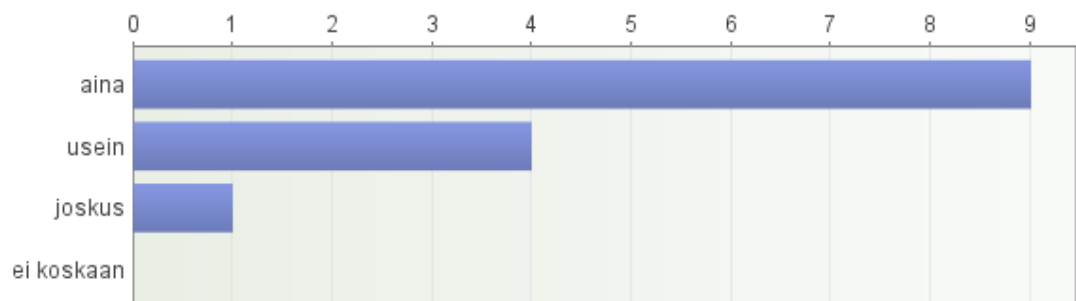
Vastaajien määrä: 14

Yhteistyöhön sitoudutaan vanhempien näkemyksen mukaan molemminpuoleisesti.

6. Ottavatko hoitajat/lastentarhanopettajat mielipiteesi huomioon?

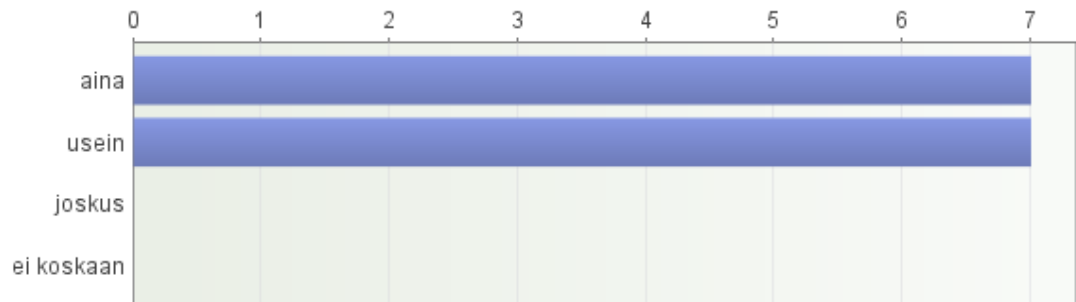
Vastaajien määrä: 14

Suurin osa vastanneista vanhemmista ovat sitä mieletä, että heidän mielipiteet otetaan vastaan moitteettomasti, mutta myös parantamisen varaa löytyy mielipiteiden osalta.

7. Huomioidaanko lastasi yksilöllisesti?

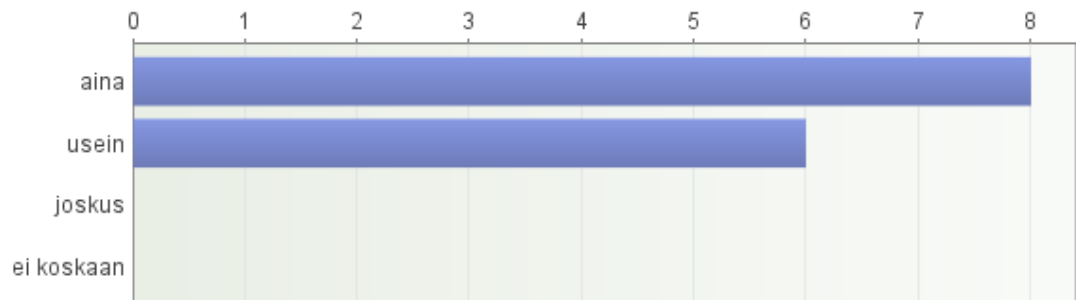
Vastaajien määrä: 14

Lapsen yksilöllistä huomioimista vanhemmat pitivät tärkeänä. Vastauksista näkee jakauman aina ja usein -vaihtoehtojen välillä.

8. Onko arvostus molemmin puolista?

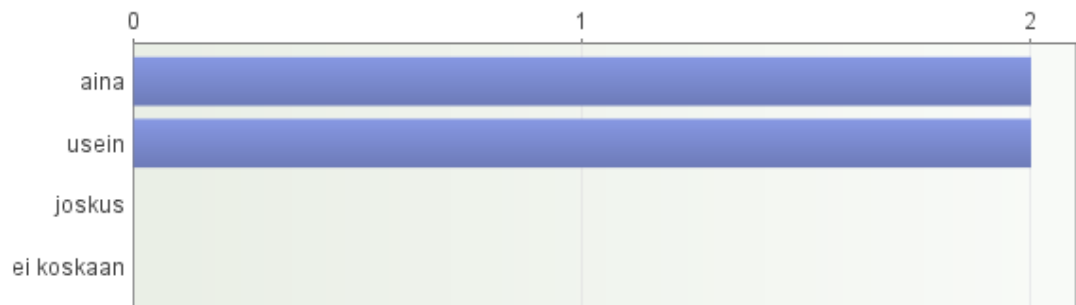
Vastaajien määrä: 14

Vanhempien vastauksista arvostusta pidetään tärkeänä osana yhteistyötä ja sen pitää olla molemminpuoleista.

9. Pidätkö omahoitajuutta tarpeellisena työmenetelmänä? (ei koske esi-kouluikäisiä)

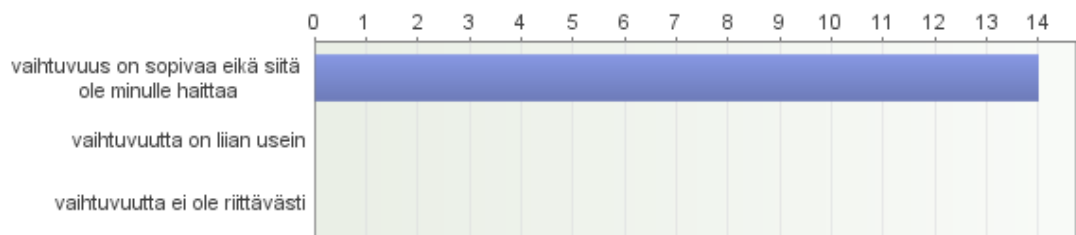
Vastaajien määrä: 4

Vanhemmat pitävät omahoitajuutta tärkeänä asiana, silloin on päiväkodissa joku joka on enemmän perehtynyt lapsen asioihin.

10. Millaiseksi koet henkilökunnan vaihtuvuuden?

Vastaajien määrä: 14

Vastanneista vanhemmista kaikki olivat sitä mieltä, että henkilökunnan vaihtuvuus ei haittaa heidän toimintaansa.

11. Mitä asioita kehittäisit ajatellen henkilöstön ja vanhempien yhteistyötä?

Vastaajien määrä: 14

Tämä oli kysymyksistä eniten kehittämissuhteita tuova kysymys. Suurimmalla osalla vanhemmista oli ajatusta yhteistyön kehittämiseen. Wilman kautta toivottiin enemmän terveisiä, jos päivän aikana oli ollut ongelmia muiden lasten kanssa. Sekä vastauksissa painottui toive Wilman käytöstä ainoana viestintäkanavana, Pedanetin sijaan sekä toive paremmasta tiedonkulusta lapsen päivästä, tilanteissa, jolloin tieto ei kulje kotiin asti jos lasta haetaan myöhemmin, eikä omia hoitajia enään ole paikalla.

“Esikoululaisille korostettiin tervehtimisen yms. tapojen tärkeyttä. Tätä seikkaa voisi korostaa myös aikuisille, koska päiväkodilla he ovat esimerkkejä lapsille. Päiväkodilla on

paljon henkilökuntaa ja kaikki eivät työskentele samassa ryhmässä. Silti esimerkiksi toisen ryhmän lasta hakevaa vanhempaa pitäisi kohteliaisuudesta tervehtiä - vaikkei muuten juttelemaan alkaisikaan.”

Kuitenkin suurin osa vanhemmista oli myös tyytyväinen yhteistyön laatuun, eikä tuonut esille toiveitaan kehittämiseen tai yhteistyön parantamiseen. Joskus kiire tai vähäinen henkilöstömäärä saattaa näkyä henkilökunnassa.

Osa vanhemmista kaipasi enemmän yhteisiä hetkiä.

12. Mitä mielestäsi yhteistyö tarkoittaa?

Vastaajien määrä: 14

Vanhempien mielestä yhdessä viedään asioita ja toimintamalleja eteenpäin mitkä tukevat lapsen kasvua ja kehitystä. Vanhemmat toivoivat viestintää lapsen huomioista sekä lisää yhteistä toimintaa ja kuulumisten jakamista sekä, että heille jaetaan vinkkejä lapsen ongelmissa.

Vanhempien mielestä koti ja päiväkotit yhdessä huolehtivat lapsesta, ovat yhteydessä toisiinsa ja tekevät parhaansa lapsen hyvinvoinnin eteen.

Vanhemmat pitävät kanssakäymistä sujuvana sekä molemmat osapuolet sitoutuvat yhdessä sovittuihin asioihin ja tavoitteisiin.

Vanhemmat toivovat vastausten perusteella yhteistyötä sovittujen asioiden eteen, tukea, keskustelua, osallistumista sekä yhdessä asioiden sopimista. Vanhemmat pitivät hyvänä asiana Vasu-keskusteluja sekä vanhempainiltoja.

Yksi vanhemmista vastasi mieltävänsä yhteistyön vuorovaikutukseksi kodin ja esikoulun välillä. Vanhemmat kokovat tärkeäksi myös hyvän tiedonkulun sekä avoimuuden ja tavoitteellisuuden sekä yhteistyön ja kommunikoinnin tärkeyden kodin ja hoidon välillä sekä sen, että toiminnan tulee olla lapsen hyväksi.

“Tosiasioihin pohjautuvaa kommunikointia, jossa mahdolliset huonotkin asiat tuodaan esiin, niistä keskustellaan ja mennään parempaan huomiseen paremmilla eväillä. Yhteistyö on molemminpuolista oppimista sekä molemminpuolista arvostusta”.

"Yhteistyö on kuin moottoritie, jossa on 2 kaistaa molempiin suuntiin ja parhaimmillaan liikenne kulkee myös molempiin suuntiin ilman liikenneonnettomuuksia!"

13. Mitä/mikä asia toimii hyvin päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välillä?

Vastaajien määrä: 14

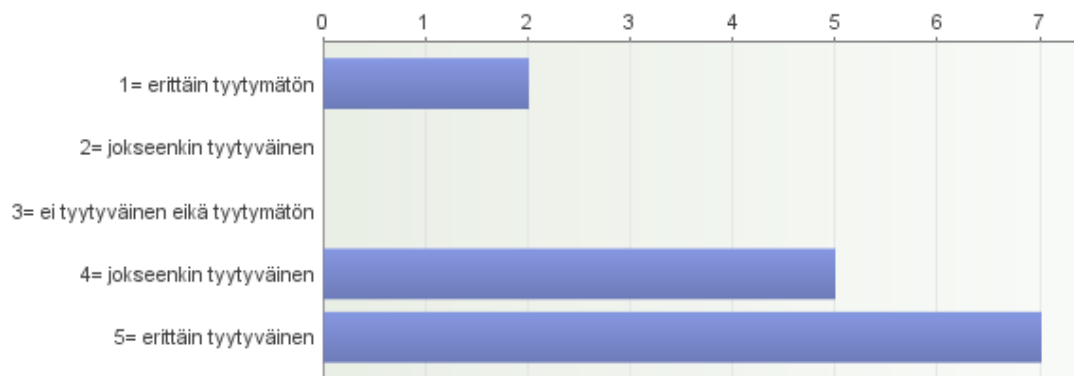
Vanhempien mielestä yhteydenpito ja yhteistyö ovat toimineet hyvin sekä he ovat havainneet joustavuutta eri tilanteissa. Vastauksista nousee esille luottamus henkilökuntaa kohtaan sekä vanhempien mielestä päivittäisiä kuulumisia vaihdetaan sopivasti. Lapseen ja hänen asioihinsa suhtaudutaan asiallisesti sekä ryhmän ohjaajat ovat perillä omista hoidettavistaan. Myös avoimuus sekä matalaa kynnystä asioiden puuttumisiin arvostettiin.

“Kaikki on toiminut hyvin!!! Arvostan kovasti, että tieto kulkenut hyvin, lasten viikko-ohjelmien suunnitteluun nähty vaivaa ja vanhempia huomioidaan hienosti. On kaveripäiviä, isovanhempienpäiviä, äitienpäivä/isänpäivä kahvituksia jne.”

Kuitenkin vastauksisat löytyi myös negatiivista sekä parannettavaa. “Ok on toiminut lähes kaikki. Joitain lapseen liittyviin palavereihin on joutunut itse kyselemään, eikä aloitetta ole tehty päiväkodin puolelta kuten piti.”

14. Kuinka tyytyväinen olet päiväkodin toimintaan?

Vastaajien määrä: 14

Vastauksista huomaa vanhempien tyytyväisyyden päiväkodin henkilökunnan toiminnasta. Vastaajista suurin osa olivat tyytyväisiä toimintaan. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että toiminnassa on puutteita ja kehittämisen varaa.

Haastattelukysymykset hakivat vastausta siihen, millaisia tulkintoja vanhemmilla oli kasvatusyhteistyöstä. Kyse ei ollut vain yhteistyön käsitteestä, vaan tavasta hahmottaa yhteistyön luonne. Kasvatuskumppanuus sekä yhteistyön käsite ja siihen liittyvä ajattelu olivat vanhemmille tuttuja, joten voimme olettaa, että vanhempia on tiedotettu yhteistyön käsitteestä. Suurin osa haastatelluista piti kasvatuskumppanuutta ja yhteistyötä samana asiana. Kasvatusyhteistyötä pidettiin tärkeänä ja sen keskeisiksi asioiksi nousivat avoimuus, luottamus, joustavuus, se että yhdessä sovitaan asioista ja päätetään lapsen hoitoon vaikuttavista tekijöistä. Keskustelun sekä kummankin osapuolen sopimien asioiden toteuttaminen pidettiin merkittävänä. Kasvatusyhteistyötä nähtiin tukevan lapsen hyvää ja tasapainoista kehitystä päiväkodin toimintaympäristössä, sillä lapsen kehityksen edesauttaminen koettiin hyvänä asiana kotikasvatuksen lisänä. Tämän lisäksi vanhemmat kokivat henkilökunnan antavan tukea heidän kasvatustehtäviinsä. Luottamus päivähoidon työntekijöihin oli suuremmalle osalle vahvaa. Vanhemmat kokivat saavansa tukea kasvatukseen henkilökunnalta.

Päiväkodin arkeen tulee haasteita, kun lähes kaikki vanhemmat haluavat tietoa eri tavoin. Vaikka päivähoiton ammattilaisen olisi hyvä tietää jokaisen vanhemman yksilölliset tarpeet ja kunnioittaa niitä, haasteena on vanhempien erilaiset halut saada tietoa. Yksi vanhemmista haluaa tietoa päivittäisistä asioista, toiselle riittää vain olennainen tieto. Kolmas ei tahdo tietoa lainkaan. Vanhemmat olivat kuitenkin pääosin tyytyväisiä siitä tiedosta, jonka he saivat päivähoiton ammattilaisilta päivittäisissä kohtaamisissa. Näitä kohtaamispaikkoja olivat tuonti- ja hakutilanteet. Vanhempien päiväkotitietoisuuden lisääminen nähtiin merkittäväksi tekijäksi yhteistyön syvenemiseksi.

4.3 Haastattelun tulokset

Haastattelun pohjalta taas todettiin, että vanhemmat pystyvät luonnehtimaan hyvin yksityiskohtaisesti lapsensa sosiaalisia taitoja ja käyttäytymistä ja, että päiväkodin henkilökunta oli tukenut hyvin heidän näkemyksiään. Kaikilla vanhemmilla oli riittävästi tietoa lasten kaveripiiristä ja kaverisuhteiden laadusta. Haastattelujen ja kyselyn pohjalta sai vastauksen myös toiseen tutkimuskysymykseemme, eli vanhempien tyytyväisyyden yhteistyön. Vaikka tarkoituksena ei olekaan vanhempien asiantuntijuuden korostaminen, eikä heidän jättäminen yksin tekemään päätöksiä ja ratkaisuja, voivat he lapsensa parhaiten tuntevina tuoda monipuolisen kuvan henkilökunnalle lapsen eri tilanteista, elämänpiireistä ja ympäristöistä (Heinämäki 2004,30–31). Jokainen haastateltava vanhempi toi puheessaan julki, että varhaiskasvatushenkilökunta antaa ”vahvistusta omille ajatuksille”.

Haastateltavien vanhempien lapsilla kaverit muodostuivat joko, muutamista kavereista keiden kanssa yleensä on tai osalla vertaissuhteita koettiin olevan jopa liikaakin. Vanhemmat eivät mieltäneet omalla toiminnallaan olevan osuutta kavereiden löytämiseksi, sillä heitä yllätti, kuinka luontevaa ujonkin lapsen on solmia kaverisuhteita.

Kun kyse oli lapsen kaverisuhteista ja miten heihin suhtaudutaan kaveripiirissä, ja mitä lapset kertoivat niistä vanhemmilleen, haastattelussa vanhemmat ottivat ihan selkeästi huomioon omat tulkintansa ja havaintonsa lapsen omista käsitteistään, omista tulkintaperustistaan ja tavoitteistaan, jolloin vanhempi saattoi päätellä lapsen käyttäytymisestä mihin tavoitteeseen hän oli pyrkinyt leikkiessään kavereidensa kanssa. Käyttäytymisen valintaan vaikuttaa se, miten lapsi ennakoii valintojensa seurauksia. Aron ja Adenius-Jokivuoren (2003) mukaan lapsen valinta on yhteydessä siihen, miten lapsi on tulkinnut tilanteen. Esimerkiksi aggressiivisesti käyttäytyvä lapsi on voinut kokea tilanteen uhkaavaksi. (Nurmi ym. 2014, 63–64.) Kuten tiedämme, miltei jokaisessa lapsiryhmässä on myös joukosta erottuvia sekä hiljaisia hissukoita. Joukosta erottuvien lasten halukkuus osallistua toimintaan on näkyvämpää kuin muiden, jolloin he ottavat kantaa kaikkeen ja haluat tietää kaiken. Tällaiset lapset saattavat helposti yrittää ohjata toimintaa oman tahtonsa mukaisesti. Se voi tuntua muista lapsista rasittavalta tai tunkeilevalta käytökseltä, joka puolestaan kuvataan huonoina ominaisuuksina. (Oulasmaa & Riihonen 2013, 30–33.) Kun puhutaan altruistista, käyttäytyminen ja toiminta ovat pyyteetöntä (Pulkkinen 2002, 86). Esimerkiksi lapsessa voidaan havaita altruistisena toimintana, hyvinä vuorovaikutus- ja itsesäätelytaitoina, terveenä itsearvostuksena, jämäkkyutenä ja taitona pitää puoliaan. Käyttäytymisen on siis tapahduttava ilman sosiaalista palkkiota ja odotuksia vaatien jopa tiettyjä menetyksiä kuten itsensä uhraamista ja riskin ottamista. (Kalliopuska 1995, 32.) Leikeissä vuorotteleva, mutta samalla puolensa

pitävä lapsi on todennäköisesti suositumpi kuin lapsi, joka on aggressiivinen, alistuva tai ei osaa tehdä kompromisseja (Poikkeus 1997, 126).

Vanhemmat pystyivät perustelemaan hyvin yksityiskohtaisesti lapsensa roolia leikeissä, sosiaalisia taitoja ja käyttäytymistä ja näkivät heidän luovivan leikkejä tai ottaneen johtajan roolin empaattisineen ominaisuuksineen. Pulkisen (2002, 85) mukaan prososiaalinen käyttäytyminen perustuu vapaaehtoisuuteen. Se ilmenee muun muassa empaattisina tunteina, kuten kyynä asettua toisen asemaan, lohduttamaan ja ymmärtämään. Johtajatyyppit näyttivät olevan suosittuja kavereiden keskuudessaan, mutta kahdella vahvalla persoonalla ilmeni ristiriitoja herkemmin. Puheissa ilmeni myös se tosiasia, että vahvan persoonan omaavan lapsen seurassa” nuoremmat ovat helpommin vietävissä”, jolloin leikit sujuvat paremmin.

Vanhempien näkemyksissä lapsen sosiaalinen maailma rakentui lähiympäristön tarjoamista mahdollisuuksista. Vanhemmuuden kannalta epävirallinen läheisistä muodostunut tukiverkosto on tärkeä vanhemman apu ja kasvatuksen turva. Ensisijaisena tukitahona on epävirallinen verkosto, joka koostui ystävistä, tuttavista, puolisosista ja omista vanhemmista. Harrastusten merkitys sosiaalisen kyvykkyyttä edistävänä tekijänä ei pidetty niin merkityksellisenä, sillä harrastuksista puhuttiin todella vähän, sillä niitä oli lapsen elämässä vain satunnaisesti.

Lähimmät ystävät koostuivat lähinnä naapureista ja samasta päiväkodissa olleista. Hyvin merkittävään pidettiin myös, että samat kaverit joiden kanssa lapsi oli solminut läheiset suhteet siirtyvät samalle luokalle koulun alettua. Tutkimustuloksista löytyi yhteyksiä tutkimuksessa käytettyyn Bronfenbrennerin ekologiseen teoriaan. Haastateltavat kokivat Bronfenbrennerin (1980) tavoin lapsen kehittymisen kannalta merkitykselliseksi tietoisuuden eri toimintaympäristöistä. Lapsen oma rooli kasvatuskumppanuudessa nousi haastatteluissa myöskin esille mikä tuki Bronfenbrennerin (1980) näkemyksen kanssa siten, että tärkein yhteys eri ympäristöjen välillä on toimija itse, eli tässä tapauksessa lapsi. (Härkönen 2008, 30–35.) Teorian mukaan ihminen tuottaa identiteettillään ymmärryksen itsestään, kun kertoo elämästään ja kokemuksistaan. Keskittyen keskeiseen, eli mikä on tehnyt sinusta juuri sinut (Smeds 2013, 19–21).

Yleisesti vanhemmille kerrottiin avoimesti kaikesta mikä liittyi lapsen päivään kuten” lapsen tekemisistä ja arjen jutuista”. Ongelmatilanteista kerrottiin vain, jos oli oikeesti jotain huomautettavaa. Yksilön luontaisesti persoonallisiin tavoitteisiin vaikuttaa positii-viset suhtautumiset toisiin ihmisiin, heidän hyvinvointiin ja pyrkimykset pahoinvoinnin ehkäisyyn. Tällöin normit, arvot ja empatia integroituvat myönteiseen käyttäytymiseen. (Poikkeus 1997, 126–127.) Vanhempien mukaan lapsi kertoi oma-aloitteisesti niitä hyvistä asioista ja leikin kulusta mitä kavereidensa kanssa oli leikitty, mutta henkilökunta eivät huomaa kaikkea ristiriitatilanteita mitä päiväkodissa ilmenee. Useimmat vanhemmat kertoivat huomanneensa lapsen käytöksestä kotona, jos heidän lapsellaan oli ollut ristiriitoja kavereidensa kanssa. Se ilmeni tavallista enemmän itkuisuutena, kiukutteluna, liiallisena huomion hakuisuutena tai yleisesti käyttäytymisenä joka ei ollut sallittua, Silloin kuin lapsen tunne-elämää hallitsee ”epänormaalin suuri ahdistus”, lapsi ei puhu siitä suoraan mutta se näkyy käyttäytymisessä.

Vanhemmilla oli taitoa arvioida lapsensa sosiaalista kyvykkyyttä ja halua toimia hyvin kasvatustehtävässään kokivat he saavansa tukea lapsen sosiaalisten suhteiden organisoinnissa, ohjaamisessa, valvonnassa ja neuvonnassa henkilökunnalta, vaikka siihen ei olisi tarvetta. Tieto tuen saatavuudesta ilmaistiin hyvin spontaanisti” saisin, jos olisi

tarvetta” tai” totta kai”, joihin he olivat väistämättä yhtä mieltä siitä, kuinka päiväkodin yhteistyöhön oltiin tyytyväisempiä kuin muihin kokemuksiin päiväkoteihin. Tutkimushaastattelun mukaan kyseisen päiväkodin yhteistyö ja avoin dialogia on vanhempien mukaan toiminut hyvin. Heidän ja hankilökunnan välillä näyttäisi olevan aitoa vuorovaikutusta, jolloin vanhemmat kokivat voivan kertoa omista asioista avoimemmin mikä on yhteistyön perusta. Hyväksytään vanhempien kasvatuseriaatteet ja toteutetaan lapsen yksilölliset tarpeet. Osalla perheellä näytti olevan pidempiaikainen historia, josta kasvattajan on mahdollista ammentaa myönteistä palautetta lapsen suotuisan kasvun tueksi.

Tutkijoina tutkimme ja analysoimme, kuinka hyvin kasvattajat olivat tasapainoilleet ideaalien vuorovaikutuksen välillä. Kuinka varmaotteista yhteistyö on, vai käyttävätkö he varovasti kokeilevaa sävyä, joka yhdistyi luovaan taitoon yhdistellä luontevasti erilaisia ideoita tai toimintoja toisiinsa samassa puheenvuorossa. Tutkijan analysoinnin ja tuloksen tulkinnan jälkeen viestitään ne tiedeyhteisölle kartuttaen sosiaalialan tietoa. Lapsen kasvatuksen parissa työskentely vaatii sekä tutkijalta, että ammattikasvattajilta vuorovaikutuksen ja ammatillisen keskustelun taitoja. Tutkimuksemme voimme päätellä vanhempein olleen yhtä mieltä siitä, että onnistuneelle kahdenkeskiselle dialogille oli tyypillistä myös kasvattajan lämminhenkisyys

5 TUTKIMUKSELLE ASETETTAVAT HAASTEET, LUOTETTAVUUS SEKÄ LÄHDEKRITIIKKI

Lapsen sosiaalisen kyvykkyyden tunnistamiseen tarvitaan teoreettista tietoa eri tiedekuntien sovellusalueilla: Kasvatustieteen, psykologian, yhteiskuntatieteiden, varhaskasvatuksesta sekä aikuissosiaalityön osa-alueista. Sovellussektorista huolimatta tieteellisen ajattelun hallinta on tärkeää. Tutkijan työssä pitää havaita ja tunnistaa lapsen sosiaaliseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä, osata analysoida niitä sosionomin käsitteistöä käyttäen ja valita menetelmät empiirisen aineiston kokoamiseksi. Alasuutari (2003) tuo väitöskirjassaan julki hänen teettämällään haastattelulla, että vanhempien tulkinnat lapsen sosiaalisesta kehittämisestä tarkoittivat lapsen ryhmätaitojen kehittymistä eli yhteistoimintaa toisten lasten kanssa. Toiseksi sääntöjen oppiminen kuuluivat sosiaalisuuden kehittämiseen. (Alasuutari 2003, 70.)

Tämän laadullisen tutkimuksellisen opinnäytetyön luotettavuutta leimaa toimintatutkimukselle tyypilliset erikoisluonteet, joita tutkitaan reliabiliteetillä (toistettavuus) sekä validiteetillä (luotettavuus). Tutkimuksellisen opinnäytetyön toistettavuutta on vaikea toteuttaa, koska perinteisessä merkityksessä se tarkoittaa kahden tutkijan samanaikaista tarkastelua tai kahden eri tutkimuksen samankaltaisia tuloksia, mutta tutkimuksellisen opinnäytetyön pätevyuden mittaaminen on helpompaa, sillä siinä mitataan juuri oikeaa asiaa tutkimuksen kannalta. (Hirsjärvi ym. 2009, 231; Aaltio & Pusa 2011, 153–156.) Laadullisen tutkimusproessin luonteeseen kuuluvat tutkijan osallisuus suhteessa tutkittavaan ilmiöön ja sen myötä tutkimuksen erityislaatuisuus käynnistyy sen tutkimuskysymyksissä sekä toteutuksessa. Voidaan myös pohtia, saadaanko samanlaiset tutkimustulokset vastaavanlaisissa tutkimusympäristöissä ja onko aihetta mahdollisuus tutkia uudestaan pääsemällä samanlaisiin lopputuloksiin. (Aaltio & Pusa 2011, 156.)

Lähdekritiikkinä työssämme käytimme sitä, että lähteinä turvauduimme toissijaisten lähteiden sijaan kirjallisuuteen, jossa ei ole käytetty toissijaisuutta. Emme käyttäneet lähteinä opinnäytetöitä tai theseus tietokantaa. Lähteiksi pyrimme etsimään vain uudehkoa tietoa tai muuttumatonta alkuperäisistä aineistoa. Kyse ei ole vain teknisistä tai doista vaan myös asenteista ja arvoista. Työskenneltäessä inhimillisen elämän ongelmien ja niiden ratkaisujen parissa vaaditaan työssä eettistä sitoutumista ja eettisten kysymysten huomioon ottamista. Lisäksi vaaditaan luotettavuutta, empatiaa ja herkkyyttä asiakkaiden tasolta hahmottaa tilannetta.

5.1 Aikaisempien hankkeiden esittely

Suomessa on aikaisemmin tehty ammattikorkeakoulutasoisia verokkiprojekteja mm. Hollolan kuntaan, jonne on koottu opinnäytetyön yhteydessä työkaluja perheiden tarpeiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseksi (Perheen tuki puntarissa 2008). Marita Neitola (2011) tutki myös väitöskirjassaan lapsen sosiaalisen kompetenssin tukemista – vanhempien epäsuorien ja suorien vaikutustapojen näkökulmasta. Vaikka sosiaalisuuden merkityksiä lapsille on tutkittu vähäisesti. (Neitola 2011) tuo esiin väitöskirjassaan, että ystävien määrällä, suosiolla ja sosiaalisella asemalla on merkityksensä

lapsen kehitykselle ja miten lasten ominaisuudet muovaavat lapsen sosiaalisuuden kehitystä. Tämä on sikäli mielenkiintoista, sillä huolestuttavaa on, että WHO (2004) mukaan lasten mielenterveydenhäiriöt ovat tunnistettu merkittävimmäksi terveysongelmaksi, joka on noussut keskeisemmäksi haasteeksi kansanterveyden kannalta. Psykkisen häiriintyneisyyden taustat juontavat usein jo lapsuudesta, ja nämä mielenterveydenhäiriöt jatkuvat usein aikuisikään saakka. (Borg 2015, 7.) WHO (2013) määrittelee mielenterveyden hyvinvoinnin tilaksi, jossa ihminen näkee omat kykynsä selviytyä elämään kuuluvista haasteista, työskentelemään ja ottamaan osaa yhteisönsä toimintaan (Mental health action plan 2013–2020).

Tutkimustietoa on vähän myös siitä, miten lasten sensitiivisyys vaikuttaa täydelliseen sensitiivisyyden puutteeseen kehityksessä. Tiedetään, että sosiaalinen status vaikuttaa suurella merkityksellä, kun taas ryhmän ulkopuolelle jääminen voi vaikuttaa uhkaavasti lapsen kaikinpuoliselle kehitykselle. (Keltikangas-Järvinen 2010, 191–192.) Brittiläinen pitkäaikaistutkimus osoitti niiden lasten osalta, joilla oli kouluiän alussa havaittu käytöshäiriöitä, maksoivat he yhteiskunnalle 28 vuoden ikään mennessä ylimääräisinä kustannuksina kymmenen kertaa enemmän eli 109 000 € kuin ne, joilla ei ollut käytöshäiriöitä (Pulkkinen 2002, 19).

Pollari ja Vatjus (2007, 54) tutkivat haastattelun avulla lasten käsityksiä ystävyys- ja kaverisuhteista päiväkodissa. Tutkimuksen mukaan lapset pitävät vertaissuhteissa tärkeänä yhteisiä leikkejä, läheisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, jolloin painottui sitoutuminen yhteisiin leikkeihin. Päiväkodissa lapset rakentavatkin vertais- ja ystävyys-suhteitaan leikin kautta. Vastavuoroisuus ja läheisyys korostuvat ystävytydessä, sekä rehellisyys ja luottamuksellisuus. Ystävät muistuttavat usein toisiaan kiinnostuksen kohteiltaan, haluavat edistää toistensa hyvinvointia, ottavat huomioon toisen näkemyksiä, ja tuntevat toistensa ajatukset, tunteet ja persoonallisuuden piirteet. Ystävyys-suhteiden pysyvyyteen vaikuttaa toisen huomioiminen ja suhteessa tehtävät kompromissit sekä ystävyysuhdetta ylläpitämät molemman osapuolen kontaktit. (Laine 2005, 144–147.)

Opinnäytetyömme aihe kytkeytyy AMK:n kehittämisstrategioihin ja toimintasuunnitelmiin. Kansainväliseltä nimeltään kasvatuskumppanuus ja yhteistyö kulkevat nimellä education partnership.

5.2 Aikuissosiaalityön yhdistäminen varhaiskasvatukseen

Sosiaalityö on yli 18-vuotiaiden aikuisten ja perheiden kanssa tehtävää hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja elämänhallinnan vahvistavaa työtä. Sosiaalityö edellyttää edun huomioimista aikuisille suunnattuihin palveluihin ja asiakkaan osallistumiseksi. Saumatonta yhteistyötä pyritään noudattamaan eri sektorien välillä palvelemaan parhaalla mahdollisella tavalla koko perhettä. Monialaista yhteistyötä (SHL 41§) tarvitaan kaikilla sosiaali- ja terveydenhuollon toimintasektoreilla. Lapsi- ja perhepalvelujen tulee muodostaa ehjä kokonaisuus yli sektorirajojen, kuten päivähoidon, koulu- ja nuorisotoimen, lapsiperheiden sosiaalityöhön sekä muihin yhteistyötahoihin. (Finlex 2016.) Työntekijällä ja vanhemmilla saattaa olla erilaiset näkemykset lapsen eduista (Koivunen 2009, 32). Jollain henkilökunnan on asiantuntijana kerrottava omat perustelunsa ja näkemyksensä ja

löydettävä yhdessä vanhempien kanssa ratkaisu, joka palvelee lasta parhaalla mahdollisella tavalla, mutta kuitenkin siten, että käytännössä eri ammattiryhmiin kuuluvien asiantuntijoiden yhteistyötä ja yhdessä työskentelyä työryhmissä ja verkostoissa tuetaan ja kannustetaan. Keskeisenä tavoitteena on, että valta, tieto ja osaaminen jaetaan. Moniammatillisen yhteistyön käsitteelle ei ole olemassa vakiintunutta määritelmää ja eri yhteyksissä sitä kuvaavia termejä voivat olla jaettu asiantuntijuus. (Jamk 2015.) Koska tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen ja ylläpitäminen sekä tunteiden jakaminen, saadaan moniammatillisuuden näkökulmasta katsoen silta varhaiskasvatuksen ja aikuissosiaalityön välille, jotka konkretisoituvat toisiinsa. Vanhemmilla on päätösvalta omaa lastaan koskevissa päätöksissä, siksi rakentava lopputulos edellyttää avointa vuorovaikutusta ja dialogia, jossa molemmat osapuolet voivat kertoa näkemyksensä lapsesta. (Koivunen 2009, 32.) Perheen rinnalla tarvitaan tekoja ja muita tukitoimia kunnioituksen rakentamiseen. Näitä keinoja voivat olla huolenpidon ja sosiaalisen arvostuksen etsiminen ja järjestäminen ja siihen opastaminen. Olennaista on myös kulttuurisensitiivisen työotteen ja työntekijän omien ammatillisten rajojen, tarpeiden ja tunteiden tunnistaminen sekä erilaisten elämäntapojen ja taustojen ymmärtämistä (Pehkonen & Väänänen-Fomin 2011, 158). Kuntien vastuulla on järjestää sosiaalinen hyvinvointi kuntalaisilleen, josta julkishallinnolla on oikeus kerätä veroja. Päätökset paikallisten asioista kunnissa päättää demokraattisesti valittu kunnanvaltuusto. (Saarinen & Saarinen 2010, 16–19.)

Ratkaisukeskeisellä työotteella pyritään parantamaan ammatillista sosiaalityötä, joka perustuu suunnitelmalliseen työotteeseen, tilanearviointiin, muutoksiin ja tavoitteiden saavuttamiseen ja ratkaisujen löytämiseen perheiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä (Kananoja ym. 2011, 212). Terveystieteissä 4 § 32 mom kerrotaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöstä ja sen tavasta edistää motivaatiota sosiaalihuollon ja lasten päivähoiton osallistavien sosiaalihuollon toimenpiteistä vastaavien työntekijöiden palvelutarpeen arvioinnissa ja asiakassuunnitelmien laatimisessa yhteistyössä perheen ja hoitohenkilökunnan kanssa (Finlex 2016). Paljolti on kuitenkin edelleen puhuttanut mikä on aikuissosiaalityön rooli perhepalvelujen piirissä. Sosiaalityön on oltava edistävää ja sen on ylläpidettävä sosiaalista hyvinvointia ja turvallisuutta kaikille kuntalaisilleen. (Saarinen & Saarinen 2010, 19.) Sen toiminta on yksilöllistä, perheiden parissa tehtävää tai kunnallista. Yksinkertaisesti sosiaalityötä pitää lisätä, jotta saadaan resursseja yksilöille jotka tarvitsevat apua ja joilla on ongelmia. Sosiaalityössä tehdään asiakaskohtaista sosiaalityötä. Uuden sosiaalihuoltolain myötä perheellisen aikuisen haikiessa apua huomioidaan myös perheen lapset.

5.3 Varhaiskasvattajan tunteet

Varhaiskasvattajan ammatissa tunteet lapsia ja perheitä, työyhteisön haasteita tai resurssipulaa kohtaan ei aina koeta myönteiseksi. Näiden vuoksi varhaiskasvattajan arki on paikoin melkoista selviytymistä kiireisistä tilanteista ja päivistä toiseen. Laadukas varhaiskasvatus ei kuitenkaan ole mahdoton tehtävä. Kuitenkin liian harvoilla ammattikasvattajilla on mahdollisuus puhua heräämistään kielteisistä tunteista työn ulkopuolella. Huono ilmapiiri, hankalat lapset tai heidän vanhempansa, ärsyttävät tunteet sekä resurssipula ovat kasvattajien arkipäivää, joiden kanssa yritetään selviytyä varsinaisen työn ohella. Vaikka varhaiskasvatus on laadukasta Suomessa, niin liian suuret ryhmäkoot tuovat jo oman haasteensa päiväkotien arkeen. Eväitä onnistumiseen tarjotaan monin

ominaisuuksin ja taidoin. Työ pienten lasten kanssa vaatii hoidollista, kasvatuksellista ja opetuksellistakin osaamista sekä hyviä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. (Oulasmaa & Riihonen 2013, 6–18.) Monien päiväkotien henkilökunta kokee myös vanhempien välinpitämättömyyttä, he eivät ole tuomis- tai hakemistilanteissa kiinnostuneita lapsen päivästä, ulkovaatteet voivat olla likaisia tai pieniä, tai vanhemmat puhuvat vain hakutilanteessa puhelimesta. Myös vanhemmissa voidaan havaita liiallista vaativuutta tai kuormittavuutta lasta tai henkilökuntaa kohtaan. Haastavaksi yhteistyön voi tehdä myös sairastelun jälkeinen liian aikaisin paluu päiväkotiin, tai jopa tuonti sairaana. Myös perheen ongelmat saattavat heijastua lapseen, eikä sijaisiinkaan aina olla tyytyväisiä. (Oulasmaa & Riihonen 2013, 47–49, 51, 54–55, 69.)

6 YHTEENVETO JA ARVIOINTI

6.1 Tutkimuksen keskeiset johtopäätökset

Tarkastellessamme yhteistyön laatua kyselyllä ja kahdenkeskisellä haastattelulla on kiintoisaa huomata, että molemmissa episodeissa oli läsnä paljolti samantapaisia toimintoja, jotka liittyivät kasvattajan ja vanhemman väliseen yhteistyöhön. Näihin sisältyivät lämminhenkisyys ja perheen kokonaisvaltainen huomioiminen. HavaitSIMME kasvattajien asenteiden olevan aika pitkälle samanlaisia molemmissa metodeissa mikä kertoo siitä, että dialogisuuden periaatteet toteutuvat kiistämättä vanhempien sekä kasvattajien välillä. Kuunteleminen, lapsen tarpeista tietoiseksi tuleminen ja vanhemman hyväksyminen, ovat helpommin toteutettavissa, kun henkilökunnan ja vanhemman välillä vallitsee avoin ja luotettava vuorovaikutus. Erityisesti sosiaalisista taidosta katsoen haastavan lapsen vanhemmat saattoivat jäädä haastatteluaineiston ulkopuolelle, jolloin tähän tutkimukseen ei välttämättä saatu heidän vanhempien dialogisen vuorovaikutukseen liittyviä mielipiteitä.

Päiväkodin arjessa esiintyi myös sellaisia elementtejä, jotka olisivat voineet estää hyvän yhteistyön syntymistä jo pelkän aikaisemman kokemuksen perusteella, joka liittyi viemis- ja tuomistilanteissa. Kasvattajan suunnalta pienetkin sävyvalinnat osoittautuivat merkitykselliseski yhteistyön kannalta. Voisi olettaa, että ammattitaitoisen kasvattajan työ perustuu koulutuksen kautta saatuun tietoon kohdata vanhemmat ammattitaitoisesti. Tarvii myös muistaa, että vanhemman oma subjektiivinen näkökulma tilanteesta riippuu hänen omista ele- ja ilme tulkinnoistaan, miten hän on tulkinnut vuorovaikutustilannetta oman aiakisemman kokemusmaailmansa kautta, joka siis selittää vuorovaikutuksen eriävät mielipiteet.

Perheen lähtökohdat, näkökulmat ja lapsen oma toimintakyky sekä erilaisten kasvatustilanteiden erilaisuudet on otettava yksilöllisesti huomioon palvelun kattavuuden arvioinnissa (Heinämäki 2004, 7–23). Vuorovaikutuksen estyminen voi johtua ihmisen tiedostetusta tai tiedostamattomasta puolustautumismekanismista. Ammatilaisen ensimmäinen askel olisikin defensiivisyyden tiedostaminen sillä, jos hän ei oivalla, että keskustelun tökkimisen syynä on vastapuolen defenssit, voi keskusteluun tulla ammatilaisen puolesta defenssin vastareaktioita. Tämä puolestaan voi johtaa ristiriitaisempaa dialogiaan. Ristiriitaa kommunikaation sisällä voi ilmetä siten, että lastentarhanopettaja sanoo jotakin muuta, mitä ilmeillään viestittää. Ammattikasvattajan ottaessa esiin vaikeista ja epämiellyttäviä asioista, kannattaa asia esittää useista eri näkökulmista, jotta vastaanottajat ehtivät harkita kuulemaansa sen sijaan, että alkaisivat heti esittää puolustelevia puheenvuoroja. (Kaukiainen ym. 1995, 31–32.) Ammatilaisen tuleekin miettiä millä tavalla keskustelutilanteeseen voitaisiin lisätä turvallisuuden tunnetta, jotta vastapuoli voisi luopua defensesistaan (Soisalo 2014, 75).

Vuorovaikutusta tutkiessa, miten niitä yritetään toteuttaa tai onnistutaan toteuttamaan käytännön elävissä tilanteissa. Yhteisen ymmärryksen tuottaminen ei tämän tutkimuksen perusteella näytä riippuvan pelkästään henkilökohtaisesta asenteesta, vaan myös tilannekohtaisista konteksteista ja niissä tapahtuvasta valinnoista. Tilannekohtaisiin konteksteihin liittyvinä päätelminä esitämme analyysimme perusteella kahta seikkaa.

Ensinnäkin, päiväkotien henkilökunnan määrän tulisi olla riittävä kiireettömiin kohtaamiin, kun vanhempi saapuu päiväkotiin. Toiseksi, kasvatussuhteen jatkuvuus on tärkeä tekijä, joka edellyttää henkilökunnan pysyvyyttä. Pitkäaikainen kasvatussuhde mahdollistaa hyvää yhteistyötä, joiden varaan on mahdollista rakentaa yhteistä ymmärrystä ja luottamusta

Tutkimuksessa havainnollistui kasvattajan ja vanhempien kohtaamisen merkitys. Ajatuksena siitä, että jotain uutta voi oppia. Tarjoamme konkreettista ohjeita siitä, miten vuorovaikutus tilanteissa yhteistyön rakentamiseksi tulisi tarkastella pienien vuorovaikutusviejien avulla. Valintojen seuraukset riippuvat aina tilanteesta ja toisen osapuolen osallisuudesta. Sellainen vuorovaikutus, jossa vanhempi käyttäytyy haasteellisesti tai esteenä on vanhemman defenssiivisyys, sisältää kasvattajan kannalta yleensä lukuisia taidokkaita valintoja vuorovaikutuksen mutkikkuuden ratkaisemiseksi. Osa valinnoista voi tapahtua harkitusti, mutta suuri osa niistä tapahtuu väistämättä pikemminkin tottumuksen ohjaamana.

Jos halutaan kehittää tämän mikrotason yhteistyön ymmärrystä, on tarpeen ottaa yksityiskohtaisen analyysin kohteeksi erityisesti sana- ja sävyvalinnat sekä niiden seuraukset. Olemme tuoneet tutkimuksessamme muutamia keinoja huomata tärkeitä valinnan paikkoja ja niihin kätkeytyviä sudenkuoppia ja mahdollisuuksia tavalla, joita kasvattajat voivat halutessaan soveltaa oman työnsä tarkasteluun.

6.2 Ammatillisen kehittämistyön menetelmiä

Toimialasta riippumatta kaikki ammattilaiset hyötyvät psykoterapeutti Raul Soisalon mukaan psykologisesta pelisilmästä, sillä jokaisella ammattilaisella olisi hyvä olla kyky nähdä, kehittää ja käyttää omia voimavarojaan itsenäisesti hyväksi. Soisalo antaa hyviä vinkkejä ammattilaisten nonverbaalisen yhteyden, kielenkäytön ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Menetelmistä on apua neuvotteluissa ja kehityskeskusteluissa, ristiriitojen selvittämisessä ja kriisitilanteissa sekä tiimipalaverissa. Harjaantunut psykologinen pelisilmä auttaa myös silloin, kun kohdalle osuu haastava asiakas. Soisalon mukaan vuorovaikutus on kahden kauppaa, vaikka johtajalla on aina suurempi vuorovaikutusvastuu” johdettavan kanssa käytävissä keskusteluissa. Hän tiivistää myös sanoin:” Tärkeimpiä menetelmiä ovat aika, huomio ja kunnioitus, ja tärkein niistä on kunnioitus”. (Soisalo 2014, 75.) Ihminen huomaa herkästi, jos häntä ei arvosteta ja kunnioiteta, joten olisi hyvä oppia kunnioittaminen toista puheen, toiminnan ja ajatusten tasolla. Mitä sitten laadukas johtaminen edellyttää ja miten sitä voi tehostaa soveltavalla psykologialla?

Tuisku (2000) kehottaa Eganin (1998) mukailleen huomioimaan kehityskeskustelussa pienetkin vuorovaikutukseen liittyvät seikat. Hänen mukaansa tärkeää on luoda jo ihmisten fyysisellä asettumisella sellainen tunnelma, joka viestittää osapuolten olevan kiinnostuneita puhumaan toistensa kanssa. Ammattilaisen olisi hyvä istua samalla tasolla, vaikka saman pöydän ääressä. Lisäksi on hyvä säilyttää koko keskustelun ajan avoin asento, jolloin kädet eivät ole puuskassa. Tällaiset vartalon fyysiset asennot ja liikkeet viestittävät kiinnostusta. (Tuisku 2000, 51–53.) Vuorovaikutustaitoa voidaan vahvistaa kuuntelemalla ja kysymällä itseltään kuulenko, haluanko ymmärtää, ymmäränkö, välitänkö ja tykkäänkö? (Soisalo 2014, 76). Katsekontaktin ylläpitäminen kertoo

paljon. Harhaileva katse viestii puhujalle välinpitämättömyydestä. Olemalla luonnollisen rennosti ja rauhallisesti oma itsensä viestittää muille, että kaikki on kunnossa. (Tuisku 2000, 51–53.)

Vuorovaikutustaidon vahvistamisen peruskysymys on osaanko ilmaista itseäni? Koppinen ym. (1994) toteavat, että kasvatustieteissä opettajan on kiinnitettävä huomiota kielenkäyttöön ja pyrittävä välttelemään ammattisanastoa ja käyttävä sellaista kieltä, joka tavoittaa vanhempia. (Koppinen ym. 1994, 104.) Kommunikaatio toimii kehityskeskustelun lisäksi samoin kuten missä tahansa muussa arkisessa kohtaamistilanteessa. Kommunikaatioon kuuluu Cameronin (2000) mukaan verbaalisuus, äänneet ja visuaalisuus. Verbaalisuus merkitsee varsinaisia käytettäviä sanoja, äänneet yksilöllisiä äänneellisiä piirteitä ja visuaalisuus katsetta, eleitä ja muita kehon kieleen liittyviä seikkoja. Cameron (2000) painottaa, että kaikista tärkein kommunikaatioon kuuluva osa-alue on visuaalisuus ja hänen mukaansa myös tilastot tukevat tätä väitettä. (Cameron 2000, 40.) Kaukiaisen ym. (1995) mukaan keskustelun osapuolet huomioivat siis toistensa puhettavan; äänen korkeuden ja voimakkuuden (Kaukiainen ym. 1995, 29–31).

Ilmaisut eivät ole vain verbaalista vaan sanatonta ilmaisua sisältää myös ilmeet - ja eleet, jolloin kaikki sanattomat viestit ovat tärkeässä osassa välitettävää sanomaa muihin keskustelijoihin, niin hyvässä, kuin pahassakin; esimerkiksi myönteisessä sävyssä esitetyt asiat saattavat saada toisetkin hyvälle mielelle. (Kaukiainen ym. 1995, 29–31.) Katsekontaktilla puolestaan osoitetaan toiselle osapuolelle, että toisen puhe on kiinnostavaa ja kuuntelemisen arvoista (Kaukiainen ym. 1995, 31–32). Elekieli kertoo meistä paljon ja niitä tulkitsemalla saadaan johdateltua keskustelukumppani yhteiseen näkemykseen. Meillä on keinoja vaikuttaa siihen, että suhde eri keskustelukumppaneihimme olisi mahdollisimman hyvät ja psykologisilla vaikuttamiskeinoilla saadaan ihminen toimimaan halutulla tavalla. Niin kuin Soisalonkin toi ilmi, toisen kunnioitus on avain hyvään yhteistyöhön (Soisalo 2014, 75). Ihminen viestii enemmän sanattomasti, kuin sanoilla. Se kuuluu olennaisesti sosiaalisuuteen sekä vuorovaikutukseen. Sanattoman viestinnän osuus on noin 60% ihmisten sosiaalisesta viestinnästä. Hyväksi koettuun vaikutukseen kuuluu niin sanatonta, kuin sanallistakin viestintää sekä niiden yhdenmukaistamista.

6.3 Sosiaalisten taitojen tukeminen varhaiskasvatuksessa ja ehdotus jatkotoimenpiteille

Vanhempien vanhemmuudelleen kaipaamasta tuesta tärkeimmiksi nousivat vanhemmuuden vahvistaminen, kohtaamiset, tiedonkulku, kokemukset konkreettisen tuen saannista sekä tunne siitä, että päiväkotiteko tekee voitavansa. Tutkimukset puhuvat näiden puolesta. Erityistukea tarvitsevien lasten vanhempien osallistuu palvelujen järjestämisen suunnitteluun sekä vanhemmille on tuotu selkeästi esille tieto erilaisista tukimuodoista ja palvelujärjestelmistä. Asiantuntijan tekemä arvio lapsen tuen tarpeesta on usein lapsen edellytysten ja mahdollisuuksien selvittämiseksi tarpeellista. (Heinämäki 2004, 24, 25–26.)

Päiväkodin varhainen puuttuminen lasten kaltoinkohteluun on hyvin merkittävää lapsen kehitykselle, koska se heijastuu suoraan mm. lapsen tunne-elämään ja käyttäytymi-

seen. Vaikka työntekijöillä on tietoa lapsen käyttäytymisestä ja sen riskitekijöistä edellyttää se puuttumista eikä omassa mielessään vähättele niiden olemassaoloa. Inkkilän tutkimusväitöskirjassa on löydetty monenlaisia esteitä lasten kaltoinkohtelun puuttumiselle, vaikka se olisikin tunnistettu tai henkilökunalla olisi epäily siitä. Puuttumiseen on todettu vaikeuttavan aiheen arkaluonteisuus, työkiireen ja kirjallisten ohjeiden puuttuminen. (Inkkilä 2015, 20–22.) Aiheesta voisi saada jatkotutkimuksen perehtymällä mihin perustuu se, että lapsen siirtyessä koulumaailmaan, tunne-elämältään heikon lapsen sopeutumattomuus korostuu entisestään, vaikka Inkkilän tutkimustulosten mukaan Suomessa päivähoito arvioi tilastollisesti omat tietonsa lasten kaltoinkohtelun tunnistamista parhaimmiksi (90%). (Inkkilä 2015, 46). Onko niin, että byrokratia on meille niin tavattoman hankalaa, koska perheisiin kohdistuvaa politiikkaa on tarkasteltava taloudellisen turvan ja perhepalvelujen lisäksi myös perheeseen vaikuttavien muotojen ja yksityiskohtien lainsäädännöllä (Riihinen 1993, 579).

” Oikestaan byrokratia ei näy lainkaan, kukaan ei käyttäydy byrokraattisesti, kaikki ovat sinuja keskenään, hymyilevät ja ovat ystävällisiä. Vasta kun asioiden olisi pitänyt jo tapahtua, huomaa, että mitään ei ole tapahtunutkaan. Toisen ja kolmannen kerran jälkeen, kun on tehnyt itsestään maanvaivan ystävälliselle byrokratialle, saattaa jotakin tapahtua.” (Poikela 2005, 11.)

Toimintatapojen kuuluu kuitenkin olla yhtenäiset jokaisella käytävällä sektorilla, vaikka jokaisella toimijalla voi ja saa olla omat rutiinit ja tottumukset. Varhaiskasvatussuunnitelmassa otetaan huomioon kehityspsykologian teoriaa, jossa tiedostetaan, että oppiminen ja kehitys etenevät dynaamisena prosessina. Mitä varhaisemmassa vaiheessa tuen tarve annetaan, pystyttäisiin ennaltaehkäisemään ja lievittämään varhaislapsuudessa ilmenneitä ongelmia. Viimeistään siinä vaiheessa, kun lastensuojelu tulee mukaan osaksi lasta ja perhettä, havaitaan, että lapsen ongelmielle olisi pitänyt tehdä jo varhaislapsuudessa paljon enemmän. Tässä voisi olla yksi vakavasti varteenotettava jatkotutkimusaihe.

Alasuutarin (2006) tutkimuksessa tuli esille, että päiväkotielämässä on näkyvissä edelleen asymmetrinen suhde päiväkodin ammattilaisten ja vanhempien välillä. Tämän mukaan päivähoiton ammattilaisilla on parempi tietämys lapsesta ja lapsen parhaasta, kuin vanhemmalla. (Alasuutari 2006, 86–87.) Aiheesta voisi saada toisen jatkotutkimusaihe, jossa olisi hyvä pohtia onko asia edelleen näin, sillä kasvatusyhteistyön yleistyessä tällaisen käsityksen ja ajattelutavan pitäisi poistua päiväkodeista. Tällainen suhde saattaa olla jossain määrin jopa este hyvän yhteistyön toteutumiselle.

6.4 Pohdinta

Tyytyväisyyskyselyn vastanneiden määrä jäi määrällisesti aika niukaksi. Kuitenkin resurssien, työajan sekä tutkimuksen aikataulun puitteissa tyydyimme neljääntoista (14) tyytyväisyyskyselyn vastauksiin. Haastattelu suoritimme viidelle (5) satunnaiselle valituille vanhemmalle. Saimme valmiuksia soveltaa tutkimus- ja kehittämistoiminnan suunnittelun sekä ulkoisen yrittäjyyden tietojään käytännön työelämäprojektissa. Opimme tunnistamaan ulkoisia muutospaineita ja kehitysristiriitoja toiminnassa sekä

mitä on havaittavissa. Yhdessä pääsimme syventymään työn lähtökohtiin, kohderyhmään, ja työn toteuttamiseen liittyvään teoriaan niin ihmisen kehityksestä kuin aikuiskasvatuksesta käsin. Samalla pääsimme tutustumaan tutkimustyöskentelyn lainalaisuuksia ja projektin etenemisvaiheisiin. Määrittelemään mihin toiminnalla pyritään vaikuttamaan ja miten vaikutus on havaittavissa ja arvioitavissa. Tutkimuksessa onnistuttiin ratkaisemaan sille asetetut tutkimuskysymykset melko hyvin. Vastaus saatiin jokaiseen kysymykseen, mutta enemmän olisi voitu kysyä tarkennusta yhteistyön tuomista mahdollisuuksista ja niiden toteuttamisesta. Tuloksissa on myös paljon yhteyksiä aikaisempiin kasvatuskumppanuutta koskeviin tutkimuksiin.

Olenaisiksi yhteistyön osa-alueiksi päivähoitossa muodostuivat tutkimustulosten pohjalta vanhempien kuuleminen, heidän esittämien toiveiden huomioiminen sekä heidän asiantuntijuutensa ja valintojensa arvostaminen. Nämä samat asiat nousevat esille myös valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa (2005) Päivähoidon ammattilaisten tulisi pohtia tärkeitä päiväkotiarjen kohtaamisia, tuonti- ja hakutilanteita sekä niissä välitettävää tietoa vanhemmille. Kuitenkaan tuonti- ja hakutilanteessa tieto ei siirry kuin päiväkodilta kotiin, ei välttämättä kotoa päiväkotiin. Tähän pitäisi kiinnittää huomiota, sillä kodin arjen ymmärtäminen selventäisi monia asioita esimerkiksi lapsen käytöksessä. Tähän liittyy haasteena olevat vanhemmat, jotka eivät ole kiinnostuneita tai eivät koe tarvetta yhteistyölle. Kasvatusyhteistyö saatetaan kokea herkkänä johon liittyvät erilaiset tunteet, joka liittyy erityisesti perheen tai lapsen ongelmatilanteita esille nostettaessa. Tutkimuksessa tuli esiin Alasuutarin (2006, 90.) ajatus siitä, että vanhemmat ovat omien ihmissuhteiden asiantuntijoita ja tietävät siitä syystä omat asiansa parhaiten. Päivähoidon ammattilaisen on pidettävä tämä mielessä keskustellessaan aroista asioista perheiden kanssa.

Tämä opinnäytetyö antaa yhden näkökulman tuohon tilaukseen, joka korostaa työntekijöiden ja vanhempien kumppanuutta relevantin tiedon tuottamisessa. Ennen kuin voi olla kunnollista keskustelua, tulee olla jonkunlainen vuorovaikutussuhde. Suhteen laatu on suoraan verrannollinen keskustelun vaikuttavuuteen. Myös työntekijän on tärkeää hyvän keskustelun aikaansaamiseksi pohtia omia asenteitaan, näkemyksiään, kokemuksiaan sekä arvoja. Ammattilaisen tulee pyrkiä tiedostamaan ne ja se, kuinka ne vaikuttavat hänen toimintaansa keskustelutilanteessa. Koska kyseessä on inhimillinen hetki kahden ihmisen välillä, on olennaista olla aidosti läsnä ja lukea kumppaninsa tuntemuksia, eleitä, ilmeitä sekä pyrkiä reagoimaan niihin mahdollisimman sopivalla tavalla. (Viinikka 2014, 75–76.) Onnistunut keskustelu vaatii, että syventyäkseen työntekijän on tunnistettava kumppaninsa valmiuden ja halukkuuden keskusteluun. Keskustelussa tulee olla myös luottamusta kumppaneiden välillä, jotta keskusteluun uskalletaan tuoda niin positiivisia kuin negatiivisiakin asioita, hyväksyen toisen kumppanin reaktiot.

Tämä tutkimusprosessi on tuonut minulle vankkaa ammatillista persoonallista osaamista ja lisänyt tutkijan näkökulmasta katsoen kriittistä harkitsevaisuutta. Varhaiskasvatuksen ja aikuissosiaalityön tutkimus on osa suurempaa kokonaisuutta, joka tuotti uutta ja laajempaa näkökulmaa varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien välisestä yhteistyöstä. Lisäksi tutkimus antoi uudeen näkemyksen päiväkodin kasvatuksellisista tavoitteista, jotka ovat nykyisin hyvin monessa suhteessa samansuuntaisia koulun sekä sosiaalialan keskeisten tavoitteiden kanssa. Toistettuja tavoitteita ovat kasvattaminen yhteistyökykyiseksi ja suvaitsevaksi sekä myös rajoja ymmärtäväksi ihmiseksi. Kasvatuksen tavoitteisuus korostuu kuitenkin päiväkotiympäristössä tavallista kodin arkea

vahvemmin. Samoin kotia enemmän painottuu asiantuntijuus, joka kategorisoi lapsia havaintojen perusteella. Vaikka varhaiskasvatus ei varsinaisesti ole sosiaalipalvelu, yhteistyön myötä vanhemmat ovat hyvin tietoisia lastensa yksilöllisestä huomioimisesta. Vanhemman oman lapsensa tuntemukselle annetaan aikaisempaa suurempi tila ja painoarvo, jolloin vanhempien mielipiteitä on alettu entistä enemmän huomioida ja heidän toivomuksiaan toteuttamaan. Näyttää siltä, että asenneet on kenenkään ajattelmatta johtaneet siihen, että kasvatus on väistämättä siirtynyt yhä enemmän päiväkodin vastuulle, josta se on luonnollisesti siirtynyt myös kouluun.

Vaikka kyse on vaikeasti raportointiin kääntyvästä, mutta hyvin tärkeästä vuorovaikutuksellisesta työstä, toivon tässä käyttämiemme metodien tekevän omalta osaltaamme tämän työn luonnetta näkyväksi myös yhteiskunnallisten päätöksentekijöiden suuntaan. Sillä samoilla asenteilla ja arvostuksilla päädytään vuorovaikutustaidoilla kiinnostavalla tavalla ratkaisevasti yhteneviin lopputuloksiin. Yhteistyön laadun kannalta tärkeät erot löytyvät pikemminkin konkreettisten vuorovaikutustapojen kuin kulttuuristen ihanteiden tasolla. Päiväkotityön käytännön järjestelyiden kannalta tilanteen tekee ongelmalliseksi se, että kiireettömien kahdenkeskisten kohtaamisten mahdollisuuksia vähennetään samalla kun lapsiryhmiä suurennetaan säästöyistä. Koska teemme työtä itseämme suurempien asioiden eteen; lasten ja heidän vanhempien, yhteistyö on mielestäni ehdottoman tärkeää jo ihan ennaltaehkäisevän lastensuojelun näkökulmasta.

Nadja Koistinen

Tämä opinnäytetyö on ollut minulle merkittävä oppimisporsessi. Minulla ei ole ennakkotietoa varhaiskasvatuksesta ja suuntautumisenikin on aikuissosiaalityöhön. Haasteensa toi siis se, että miten tuon suuntautumiseni aikuissosiaalityön opinnäytetyöhömmeni. Samalla, kun olen pohtinut varhaiskasvatusta sekä sen yhdistymistä aikuissosiaalityöhön olen reflektoinut omaa oppimistani. Omat myönteiset oppimiskokemukset kiteytyvät tähän opinnäytetyöhön sekä ammattikirjallisuus ja havainnot ovat kaikki osaltaan vaikuttaneet opinnäytetyön valmistumiseen ja sen lopputulokseen.

Työn rajaaminen oli minulle ajoittain hankalaa, sillä sydäntäni lähellä on erityislasten tai kehitysvammaisten kanssa tehtävä työ ja vaistomatta valitsen kirjallisuutta, joissa jollakin tavoin puhutaan esimerkiksi erityislapsista. Työn jäsentämistä ja rajaamista kuitenkin helpotti kirjoituksen tulostaminen ja sitä kautta tekstin järjestäminen. Ihmisoikeudet ovat sosiaalityön perustana, jolloin on muistettava, että jokainen on arvokas ja jokaisella on oikeuksia, valinnan vapautta sekä osallisuutta on tuettava. Haavoittuvimmassa tilassa olevia pitää suojella sekä kaikkien tavoitteena tulisi olla, että kannustetaan lapsia tuomaan omat ongelmansa esille ja niitä katsotaan heidän näkökulmastaan, - - kuten Littlechild, 2014, 15–18 toteaa. Lasten osallisuutta kasvatuskumppanuuteen olisi hyvä pohtia jatkossa lisää, sekä sitä kuinka eritavoin äidit ja isät osallistuvat yhteistyöhön. Jatkotutkimuksena olisi hyvä tutkia myös sitä, kuinka saadaan mukaan ne vanhemmat, jotka eivät ole olleet aikaisemmin innostuneita yhteistyön tekemisestä päivähoiton ammattilaisten kanssa. Joka tapauksessa kasvatuskumppanuudesta pitäisi tiedottaa enemmän vanhemmille, sillä he kertoivat käsitteen ja sen sisällön olevan vieras. Myös päivähoiton ammattilaisille olisi hyvä tarkentaa kasvatuskumppanuutta, sillä todellinen sisältö ei ole kaikilla selvillä. Mielestäni kasvatuskumppanuutta ei voida toteuttaa kunnolla, jos siihen osallistuvat eivät tiedä mitä tekevät. Merkittäviksi tekijöiksi kas-

vatuskumppanuudessa nousivat päivittäiset keskustelut vanhempien kanssa. Siksi olisi tärkeää jatkossa tutkia myös näiden keskustelujen sisältöjä, vuorovaikutusta ja arjen tiedonkulun käytäntöjä kumppanuuden syntymiseksi ja syvenemiseksi.

Yhteistyöllä tehty opinnäytetyö tuo mielenkiintoisia vivahteita työn laatuun sekä sen kirjoittamiseen, on hienoa saada mielipiteitä kahdesta suunnasta sekä oppia tunnistamaan niistä niiden aitous ja luotettavuus. Oppiminen on kuitenkin läpi elämän kestävä tavoite, joten siihen saa panostaa täysillä ja ottaa avoimin mielin vastaan uusia haasteita.

Anna-Sofia Säteri

7 LOPUKSI

Onko havainnoinnin ja erilaisten mittauksin tuotu vanhemmille esille lapsen osaamiset ja vahvuudet, vai onko vanhempia lähestytty pelkästään lapsen kehityksessä ilmenneiden puutteiden kautta. Laadullisella tutkimuksella saa kokonaisvaltaisen käsityksen vanhempien ja kasvattajien väliseen yhteistyöhön sekä laatuun ja sen merkitykseen ja kuinka hyvin nämä toteutuvat. Vanhempien tyytyväisyyskyselyn tulokset ovat arvokasta tietoa Tammelan kunnalle, sillä kunta käy läpi suuren kuntatragediauudistuksen, jonka tavoitteena on pitää kuntalaiset tyytyväisinä kaikin puolin. Tutkimustulokset käytetään myös hyödyksi seudullisen yhteistyön kehittämisessä.

Nykyiset päiväkodin ja kodin väliset yhteistyötavat koettiin olevan melko toimivia. Myös kasvatuskumppanuuden perusta, lapsen kehityksen tukeminen ja mahdollisimman hyvä päivähoito olivat päivähoiton ammattilaisilla melko hyvin selvillä, mutta he pitivät kuitenkin yhteistyötä tärkeänä asiana. Kumppanuus nähtiin tarpeellisena lapsen viettäessä suuren osan ajastaan päivähoitossa ja tutkimuksessa esillä olevalla vuorohoidolla tarpeellisuus vain korostui. Myös kumppanuuteen liitetyissä periaatteissa oli yhteneväisyyksiä, sillä kunnioitus, keskustelu, vanhempien ensisijainen asiantuntijuus lapsestaan, luottamus ja tiedonkulku korostuivat. Samat asiat tulevat esille myös Karilan 2003 kirjoittamassa artikkelissa, jonka mukaan kommunikaation, tiedon ja ajatusten vaihdon tulisi olla lapsen kodin ja päivähoiton välillä mahdollisimman avointa, runsasta jatkuvaa ja molemminpuolista. (Karila 2003, 59.)

Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä on esitelty laajasti varhaiskasvatuksen viitekehys lapsen sosiaalisesta kyvykkyydestä, varhaiskasvatuksesta sekä yhteistyöstä sekä olemme esitelleet omat päättelymme tämän opinnäytetyön merkityksestä sekä siirrettävyydestä. Opinnäytetyömme ensimmäisenä tavoitteena ja tutkimustehtävinä selvitimme, millaisia näkemyksiä vanhemmilla on lapsensa sosiaalisesta verkostosta, asennoitumisesta sosiaaliseen vuorovaikutukseen, sosiaalisista taidoista ja sosiaalisesta käyttäytymisestä sekä onko heillä halua kehittää yhteistyötä. Lasten sosiaalisen vuorovaikutuksen ja toiminnan tuntemus antaa käsityksen siihen, miten vanhemmat ovat tietoisia lapsensa sosiaalisen kanssakäymisen taidoista. Toisena tavoitteenamme oli tuoda esille kasvattajien yhteistyötapojen kytkeytymistä lasten sosiaaliseen kyvykkyyteen sekä kehittämismahdollisuuksia. Kolmanneksi pohdimme, kuinka tyytyväisiä vanhemmat ovat yleisesti varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja vanhempien väliseen yhteistyöhön. Nämä osa-alueet liittyvät kiinteästi lapsen sosiaaliseen kompetenssiin. Pedagogiset ja varhaiskasvatussuunnitelman toimenpiteiden kautta lapset valmistautuvat toimimaan ympäröivässä yhteiskunnassa ja asiantuntijat ja teoreetikot korostavat perheen merkitystä lapsen sosiaalisen kyvykkyyden ja sosiaalistumisen ensisijaisena kontekstina. Tiivistettynä tämä kokemus syntyy syyllisyyden tunteen poistumisesta, säännöllisistä kohtaamisista, avoimesta kanssakäymisestä ja jatkuvuudesta. Näiden asioiden ympärille muodostuu myös vanhempi asiantuntijana puhetapa, jossa keskeistä on varhaiskasvatuksen ammattilaisten ymmärrys vanhemmalla olevan tiedon arvokkuudesta sekä lapsen kasvun ja kehityksen tukemisessa.

Lopuksi haluamme vielä kiittää yhteistyötahoa, eli Tammelan kunnan varhaiskasvatusta sekä Turun ammattikorkeakoulua ja ohjaavia opettajiamme Helena Malmivirtaa,

Anssi Lähdettä sekä Anne Mertaa. Kiitos teille siitä, että mahdollistitte meidän matkamme sosionomeiksi.

Kiitos!

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Pusa, A. 2011. Laadullisen tutkimuksen luotettavuus. Vantaa: Hansaprint.
- Aaltola, J. & Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II -näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. PS-kustannus. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino oy.
- Alasuutari, M. 2003. Kuka lasta kasvattaa? Helsinki: Gaudeaus
- Alasuutari, M.; Hännikäinen, M.; Ikonen, M.; Karila, K.; Korhonen, M.; Korkeamäki, R-L.; Kronqvist, E-L.; Nummenmaa, A R. & Rasku-Puttonen, H. (Toim.) 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vastapaino.
- Borg A-M 2015. Lasten mielenterveyden edistäminen ja häiriöiden mielenterveyden ehkäisy. Näyttöön perustuvien menetelmien kartoitus. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2015:42.
- Cacciatore, R. 2012. Kiukkukirja. Aggressiokasvattajan käsikirja-vauvasta kouluikään. Raisio: Newprint OY.
- Cameron, D. 2000. Good to Talk? Living and working in a communication culture. London: Sage.
- Eripainos teoksesta M. Jahnukainen (toim.) 2001. Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa.
- Fågel, S.; Rotkirch, A. & Söderling, I. (toim.) 2010. Farkkumummoja ja pehmopappoja. – Uusia ikkunoita vanhemmuuteen. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi Oy.
- Finlex 2016. Asetus lasten päivähoitosta. Viitattu 25.2.2016. www.finlex.fi -> laki -> ajantasa -> asetus lasten päivähoitosta 1973/19730239. 18.2.2016
- Finlex 2016. Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1983. www.finlex.fi > finlex > lainsäädäntö > ajantasainen lainsäädäntö > vuosi 1983 > 8.4.1983/361. Viitattu 3.4.2016.
- Finlex 2016. Sosiaalihuoltolaki. Viitattu 27.9.2016 www.finlex.fi >laki > ajantasa> sosiaalihuoltolaki 1301/2014. 18.2.2016.
- Finlex 2016. Terveystieteidenhuoltolaki. Viitattu 25.2.2016. www.finlex.fi -> laki -> ajantasa-> Terveystieteidenhuoltolaki 2010/20101326. 18.2.2016
- Hakkarainen, A 2012. Lasten vertaissuhteet ja niiden tukeminen päiväkodissa. Kohteena lapset, joilla on itsesäätelyn pulmia. Varhaiskasvatustieteen pro gradu -tutkielma Kevätlukukausi 2012 Kasvatustieteiden laitos Jyväskylän yliopisto.
- Härkönen, U. 2008. Viitattu 27.10.2015 sokl.uef.fi -> verkkojulkaisu -> monitiet -> harkonen.pdf. Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus – Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittämisestä.
- Heikkilä, M. & Välimäki, A-L. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Oppaita 56. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. Erityishoito-lapsen mahdollisuus. Saarjärvi: Gummerus kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, p. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi
- Inkkilä, J. 2015. Lasten kaltoinkohtelun tunnistamisen ja varhaisen puuttumisen moniammatillista yhteistyötä kuvaileva malli. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto.
- Isokorpi, T. 2014. Tunneoppia parempaan vuorovaikutukseen. PS-kustannus: Jyväskylä

- Jalava, U. & Virtanen, P. 1998. Tietoa luova projekti. Polku oppivaan organisaatioon. Helsinki: Kirjayhtymä oy.
- Jallinoja, R. 2006. Perheen vastaisku. Familistista käännettä jäljittämässä. Helsinki: Gaudeaus.
- Jamk 2015. Tarkastelussa moniammatillinen yhteistyö ja sen edellytykset. Viitattu 3.4.2016. www.jamk.fi > kirjoittaja: Toimitus > Aihealueet: Ohjauksen verkostot. Viitattu 22.1.2015.
- Kalliopuska, M. 1995. Sosiaaliset taidot. Helsinki: Edita.
- Kananaoja, A.; lähteine, M. & Marjamäki, P. (Toim.) 2011. Sosiaalityön käsikirja. Tallinna: tietosanoma OY.
- Karila, K. 2003. Kasvatuskumppanuus- uhka vai mahdollisuus? Kasvatuskumppanuuden käsite herättää tunteita ja kannanottoja. Lastentarha 66:4, 58-61.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta –Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Oppaita
- Kaukiainen, A., Aalto, P., Lappalainen, M. & Lindberg, J. 1995. Kasvokkain. Palautteen antaminen oppijalle. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus, sarja A:34.
- Kauppila, R. 2006. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. PS-kustannus.: Juva: WS Bookwell Oy.
- Kauppila, R.A. 2011. 3. Painos. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Opetus 2000: PS-kustannus
- Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Juva: WS Bookwell Oy.
- Koivunen, P-L 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. Jyväskylä: PS-kustannus
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. 2015. Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajalle. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Koppinen, M-L., Korpinen, E. & Pollari, J. 1994. Arviointi oppimisen tukena. Juva: WSOY. Korpinen
- Laine, K. 1991. Johdatus kriminologiaan ja poikkeavuuden sosiologiaan. Tietosanoma Oy: Helsinki.
- Laine, K. 2002. Vertaisryhmä ja syrjäytyminen. Teoksessa K. Laine & M. Neitola (toim.) Lasten syrjäytyminen päiväkodin vertaisryhmästä. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatustieteen tutkimuksia 11, 13–37.
- Laine, K. 2005. Minä, me ja muut sosiaalisissa verkostoissa. Helsinki: Otava.
- Leino, A. 2006. kasvatuskumppanuus päiväkodissa - vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista. Helsingin yliopisto. Käyttäytymistieteellinen tiedekunta. Soveltavan kasvatustieteen laitos Kasvatustieteen (varhaiskasvatus) koulutus Pro gradu-tutkielma. Kesäkuu 2006. Viitattu 3.4.2016
- Littlechild, B. 2014. PhD, Professor in Social Work University of Hertfordshire United Kingdom Ethics in social work research. Viitattu 4.9.2016. 2014.
- Malmivirta, H. 2015. Luento. Viitattu 23.10.2015. Turun ammattikorkeakoulu
- Mental Health Action plan 2013-2020. World Health Organization 2013. http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/89966/1/9789241506021_eng.pdf
- Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia -sarja 4. 2. Painos Viro: International Methelp Ky.
- Metsäpelto, R-L. & Felt, T. 2009. Persoonallisuuden käsite psykologiassa. Meitä on moneksi: Persoonallisuuden psykologiset perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus

MLL 2016. Viitattu 4.10.2016. www.mll.fi Mannerheimin lastensuojeluliitto > Perheille > Huolia ja kriisejä > mistä apua? 2016.

Neitola, M 2011. Lapsen sosiaalisen kompetenssin tukeminen -vanhempien epäsuorat ja suorat vaikutustavat. Turun yliopistojen julkaisuja.

Nurmi, J-E. Ahonen, T. Lyytinen, H. Lyytinen, P. Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

OPH 2014. OPS 2016 - Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden uudistaminen. Viitattu 23.4.2016. www.ops.fi > blogi > vanhemmat mukaan opetussuunnitelmatyöhön.

OPS 2016 -blogi. 25.4.2016. www.oph.fi vanhemmat mukaan opetussuunnitelmatyöhön

OPS 2016. www.sivut2016.fi. Viitattu 5.10.2016

Oulasmaa, M. & Riihonen, R. (toim.) 2013. Ammattikasvattajan kielletyt tunteet. Väestöliitto. Helsinki: VL-Markkinointi OY

Pekonen, A. & Väänänen-Fomin, M. (toim.). 2011. Sosiaalityön arvot ja etiikka. PS-kustannus. Juva: Bookwell oy.

Poikela, E. 2005. Oppiminen ja sosiaalinen pääoma. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Poikkeus, A-M. 1997. Lasten toverisuhteet ja sosiaaliset taidot. Teoksessa P. Lyytinen, M. Korkiakangas & H. Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. Porvoo: WSOY.

Pollari, S. & Vatjus, T. 2007. Lasten näkökulmia osallisuuteen päiväkodin vertaisryhmässä. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma.

Pulkkinen, L. 2002. Mukavaa yhdessä. Sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Riihinen, O. (toim.) 1993 2. painos. Sosiaalipolitiikka 2017. Näkökulmia suomalaisen yhteiskunnan kehitykseen ja tulevaisuuteen. Juva: WSOY.

Ruoho, K.; ihatsu, M. & Kuorelahti, M. (Toim.) Käyttäytymishäiriöiset lapset. Lasten erityishuolto ja -opetus Suomessa. Pdf. <http://wanda.uef.fi/tkk/projektit/sosemot/tiedostot/Ruoho.pdf>

Saarinen, K. & Saarinen, J. 2010 Way to Welfare. English for social services. Otava. Keuruu: otavan kirjapaino Oy.

Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa. Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Santtila, P. & Weizmann-Henelius, G. 2008. Oikeuspsykologia. Edita: Helsinki

Smeds, C. 2014. Politices magister, doktorand i socialt arbete vid Helsingfors universitet. Somaliska kvinnor och deras strategier under anpassningen till det finländska samhället. Viitattu 4.9.2016. 2014.

Soisalo, R. 2014. Psykoa johtamista. Suomen psykologinen instituutti.

Stakes 2005, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 24.10.2016, pdf. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf>

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56 Helsinki: Gummerus kirjapaino Oy.

Suhonen, E. 2009. Erityistä tukea tarvitsevan taaperon sopeutuminen päiväkotiryhmään: Monitapaustutkimus vuorovaikutussuhteista ja niiden rakentumisesta. Helsinki: Helsingin yliopisto. Sääskilahti.

THL 2014. Kasvatuskumppanuus. www.thl.fi > thl.fi > aiheet > lapset, nuoret ja perheet > työn tueksi > varhainen avoin yhteistoiminta ja dialogiset menetelmät > kasvatuskumppanuus

Tuisku, P. 2000. Keskustelun kiemurat – Miten selviytyä niistä ja kehittyä. Teoksessa J. Vuorinen (toim.) Arviointi ja kehityskeskustelu. Koko kuva oppijasta. Jyväskylä: PS-Kustannus, 43–63.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005 Viitattu 13.8.2016. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>.
Saarijärvi: Sähköinfo.

Viinikka, A. (toim.) 2014. Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Tampere: Hämeen kirjapaino Oy.

Haastattelukysymykset 5. vanhemmalle

1. Onko sinun mielestäsi lapsellasi kavereita? Haluatko kertoa siitä jotakin?
2. Miltä sinusta tuntuu, tarvitseeko lapsesi apua kavereiden hankinnassa?
3. Kertooko lapsesi sinulle kaverisuhteistaan? Millaisia ne ovat?
4. Tiedätkö, miten häneen suhtaudutaan kaveripiirissä?
5. Millaisia mahdollisuuksia lapsellasi on solmia kaverisuhteita? (Esim. Lähiympäristön mahdollisuuksista, koti, naapurusto, päiväkotia, suku, perheystävät, harrastukset?)
6. Millaista palautetta sinä saat lapsestasi päiväkodilta? Millaisia asioita sinulle kerrotaan?
7. Kuinka lapsesi kohtaa ristiriitoja?
8. Mitä mielestäsi kasvatuskumppanuus tarkoittaa?
9. Koetko saavasi tukea kasvatukseen varhaiskasvatuksen henkilökunnalta?

Saatekirje

Hyvät Vanhemmat!

Olemme sosionomiopiskelijat Nadja Koistinen sekä Anna-Sofia Säteri, Turun ammatti-korkeakoulusta. Meillä olisi toiveena saada teiltä vanhemmilta näkemys lapsenne sosi-aalisuudesta sekä yhteistyöstä päiväkodin ja kodin välillä. Teemme aiheesta opinnäyte-työn lapsenne päiväkotiin ja tulokset julkaistaan päiväkodin omassa vanhempainillassa tuonnanpana. Tutkimuksen tuloksia käytetään Tammelan kunnan varhaiskasvatuksen kehittämiseen.

Opinnäytetyöhömmme kuuluu perhekysely sekä haastattelu lapsen osallisuudesta. Haastattelu tehdään viiden lapsen vanhemmalle, nimettömästi ja päiväkodin tiloista poistumalla. Näin ollen saadaan anonyymiys säilytettyä myös henkilökunnalta. Kyse-lyssä ei tule missään vaiheessa julki teidän henkilöllisyytenne.

Wilman kautta aukeaa teille linkki sähköiseen perhekyselyyn, jonka vastausprosentissa toivomme suurta osallistujamäärää, jotta tutkimuksen tulokset olisivat luotettavimmat. Kysely Wilman kautta aukeaa pe 27.5.2016 ja toivomme, että käynte vastaamassa per-hekyselyyn 19.6. mennessä, jolloin myös kysely sulkeutuu. Kyselyllä kartoitamme yh-teistyön laatua.

TAMMELAN KUNTA	VIRANHALTIJAPÄÄTÖS
Sivistystoimenjohtaja	Julkinen 20.5.2016 22 §

Vireillepanija Koistinen Nadja ja Anna-Sofia Säteri

Asianumero
Asia **TUTKIMUSLUPA / KOISTINEN NADJA & SÄTERI
ANNA-SOFIA**

Päätös ja perustelut Päätän myöntää Nadja Koistiselle ja Anna-Sofia Säterille tutkimusluvan, opinnäytetyöhön liittyen, anomuksen mukaisesti. Työn aiheena on lapsen tunnetaidon ja sosiaalisten suhteiden tukeminen kasvatuskumppanuuden myötä.

Päiväys ja allekirjoitus Tammela 20.5.2016

Mari Haapanen
Sivistystoimenjohtaja

Jakelu Hakijat
Anssi Lähde, Turun ammattikorkekoulu
Varhaiskasvatusjohtaja

Asialuokittelu, AMS 01.03.00

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus Kunnan viranomaisen päätökseen saa jokainen hakea muutosta sillä perusteella, että päätös loukkaa oikeuttaan. Kunnan jäsen saa hakea muutosta päätökseen myös sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka menee viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai muutoin lainvastainen.

Valitusviranomainen
Tammelan Kunnanhallitus, Hakkapeliitantie 2, 31300 Tammela.

Valitusaika 14 pv päätöksen tiedoksi saannista.

Tiedoksianto Lähetetty postitse/luovutettu 20.5.2016

Valituskirja Valituskirjassa on ilmoitettava
- valittajan nimi, ammatti, asuinkunta ja postiosoite
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä osin päätöksestä valitetaan ja muutos, joka vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet

Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut valituskirjan, siinä on mainittava myös laatijan ammatti, asuinkunta ja postiosoite. Valituskirjaan on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä päivästä, josta valitusaika on luettava.

Valitusasiakirjojen toimittaminen valitusviranomaiselle

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulua- ja juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Valittajan vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Asiakirjojen säilytysaika
Päätöksentekijä 2v - pysyvästi, tiedoksisaaneet oma tarve